

ΜΕΛΕΤΗ

ΕΠΙ ΤΩΝ

ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΓΑΛΛΙΑΣ, ΑΓΓΛΙΑΣ ΚΑΙ ΒΕΛΓΙΟΥ

ΜΕΤΑ

ΠΡΟΤΑΣΕΩΣ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ

ΤΩΝ ΗΜΕΤΕΡΩΝ ΦΥΛΑΚΩΝ

ΥΠΟ

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ ΑΘΑΝΑΤΟΥ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ἐπιφορτισθέντος παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τὴν
μελέτην τῶν Εὐρωπαϊκῶν φυλακῶν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ
ΑΘΗΝΩΝ

N

43

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΙ ΝΕΑΙ ΙΔΕΑΙ
(Πλατεῖα Ἀγίου Γεωργίου)

1889

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

118

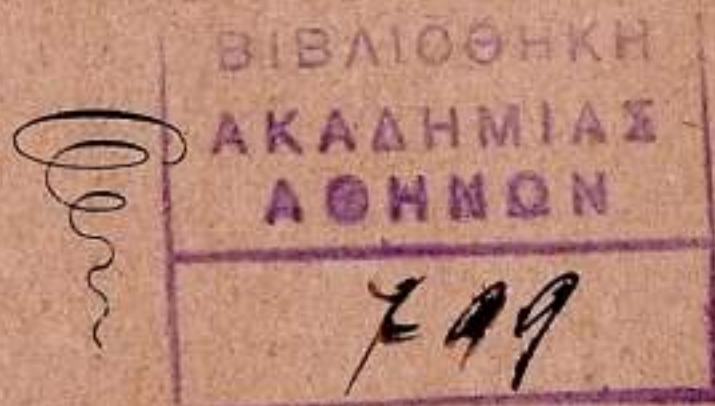
ΜΕΛΕΤΗ
ΕΠΙ ΤΩΝ
ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΓΑΛΛΙΑΣ, ΑΓΓΛΙΑΣ ΚΑΙ ΒΕΛΓΙΟΥ
ΜΕΤΑ
ΠΡΟΤΑΣΕΩΣ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ
ΤΩΝ ΗΜΕΤΕΡΩΝ ΦΥΛΑΚΩΝ

ΥΠΟ

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ ΑΘΑΝΑΤΟΥ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ἐπιφορτισθέντος παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τὴν
μελέτην τῶν Εὐρωπαϊκῶν φυλακῶν

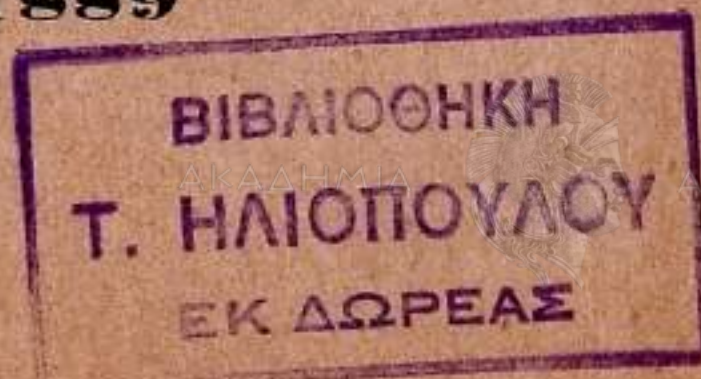
22 ΣΕΠ. 1958

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩ ΝΕΑΙ ΙΔΕΑΙ

(Πλατεία Ἀγίου Γεωργίου)

1889

ΕΠΙΤΡΕΨΑΣΗΣ μοι τῆς Κυβερνήσεως ὅπως κατ' ἐντο-
 λήν της μελετήσω τὰ σωφρονιστικὰ συστήματα τῆς
 Δυτικῆς Εὐρώπης ἐξεπλήρωσα τὴν ἀποστολήν μου μεταβάς
 διαδοχικῶς εἰς Παρισίους, Λονδῖνον, Βρυξέλλας καὶ ἄλ-
 λας πόλεις τῆς Γαλλίας, Ἀγγλίας καὶ Βελγίου, ὅπου
 λειτουργοῦσιν αἱ τελειότεραι φυλακαὶ καὶ πάντα τὰ
 γνωστὰ σωφρονιστικὰ συστήματα. Αἱ παρασχεθεῖσαί μοι
 εὐχολίαι παρὰ τῶν κυβερνήσεων καὶ τῶν τριῶν κρατῶν, ὧν
 τὰς φυλακὰς ἐπεσκέφθην καὶ ἐμελέτησα μοὶ ἔχουσιν ἀφή-
 σει αἰθήματα εὐγνωμοσύνης. Ὅφειλω νὰ ποιήσω ἰδιαι-
 τέραν μνηεῖαν τοῦ ἐντρίβεστάτου περὶ τὰ σωφρονιστικὰ
 διευθυντοῦ τῆς ἐν S. Gilles τῶν Βρυξελλῶν προτύπου φυ-
 λακῆς, καὶ ἄλλοτε ὑπὸ ἀποστολήν πρὸς διοργάνωσιν τῶν
 φυλακῶν μας ἐλθόντος ἐνταῦθα κ. Στέβενς, παρασχόντος
 μοι μυρίας εὐκολίας, πρὸς δὲ τῆς Société Générale des
 Prisons ἐν Παρισίοις καὶ ἰδίᾳ τοῦ γραμματέως αὐτῆς κ.
 le Courbe μεγάλως συνδραμόντος με καὶ παντοειδεῖς
 παρασχόντος μοι εὐκολίας πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστο-
 λῆς μου.

Ὑποβάλλων (*) ἐν συντόμῳ ἐκθέσει τὸ πόρισμα τῶν μελετῶν μου, κρίνω καθήκον μου νὰ ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνην μου τῇ Σ. Κυβερνήσει διὰ τὴν ἐμπιστοσύνην, δι' ἧς με περιέβαλεν, ἀναθέσασά μοι τὴν ἐντολὴν τοιαύτης σοβαρᾶς μελέτης. Ἐχω τὴν συνείδησιν ὅτι ἐξεπλήρωσα τὴν ἀποστολήν μου μετ' ἀφοσιώσεως καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεών μου· χωρὶς νὰ ἐπιβαρύνω τὸ παράπαν τὸν δημόσιον θησαυρὸν, θὰ θεωρήσω δὲ ἀρκουῖσαν ἱκανοποίησιν τῶν κόπων οὓς κατέβαλον, ἐὰν αἱ μελέται μου δυνηθῶσι νὰ ἐπιφέρωσι πρακτικόν τι ἀποτέλεσμα, προστιθέμεναι εἰς τὴν μετὰ ζήλου γενομένην ἐργασίαν πρὸς ἐπίτευξιν τῆς τόσον ἐπιδωκομένης μεταρρυθμίσεως τῶν φυλακῶν μας. Τὸ ἔργον εἶναι τόσῳ μέγα ὥστε ἕκαστος δύναται καὶ ὀφείλει νὰ προσθέσῃ τὸν ὀβολόν του.

Π. Ἀγγελόπουλος Ἀθάναιος

δικηγόρος ἐν Ἀθήναις

(*) Ἡ μελέτη αὕτη ὑπεβλήθη τῇ Κυβερνήσει.

ΜΕΛΕΤΗ

ΕΠΙ ΤΩΝ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΓΑΛΛΙΑΣ, ΑΓΓΛΙΑΣ ΚΑΙ ΒΕΛΓΙΟΥ

Χωρίς νὰ ἐπιμείνω ὅπως καταδείξω τὴν μεγίστην σημασίαν, ἣν κέκτηται δι' ἐκάστην κοινωνίαν ἢ ἐν αὐτῇ ὑπαρξίς καὶ λειτουργία τελείου σωφρονιστικοῦ συστήματος, ἐν ᾧ ἀντικατοπτρίζεται τρόπον τινὰ ὁ βαθμὸς τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῆς, καθόσον τοῦτο ἀποτελεῖ γενικῶς παραδεδεγμένον ἀξίωμα, προβαίνω εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ γαλλικοῦ σωφρονιστικοῦ συστήματος.

ΓΑΛΛΙΑ

Ἐν Γαλλίᾳ τὸ σωφρονιστικὸν σύστημα πρὸ πολλοῦ ἀποτελεῖ πυρῆνα πολλῶν ζητημάτων, περὶ ᾧ ἀσχολοῦνται ἐπιφανεῖς ἄνδρες τοῦ εὐγενοῦς τῶν Γάλλων ἔθνους. Δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ Γαλλικὸς λαὸς ἔδωκε τὸ σύνθημα τῆς σωφρονιστικῆς ἀναμορφώσεως διὰ τῆς κρημνίσεως τῆς Βαστίλλης. Τὸ ἔργον ἦτο μέγα, ὁ δὲ περὶ τούτου ἀγὼν δὲν ἐπεράνθη.

Ἐν ταῖς φυλακαῖς τῆς Γαλλίας μέχρι πρὸ μικροῦ ἐλει-
τούργει καὶ λειτουργεῖ εἰσέτι ἐκτὸς μικρῶν ἐξαιρέσεων
τὸ κοινὸν σωφρονιστικὸν σύστημα (*emprisonnement en
commun*), τουτέστιν ἐργασία τῶν κρατουμένων ἐν κοινῷ
καὶ χωρισμὸς ἐν ἰδιαιτέροις κελλίοις κατὰ τὴν νύκτα.
Μόλις πρὸ δωδεκαετίας εἰσήχθη διὰ τοῦ νόμου τῆς 5-16
Ἰουνίου 1875 τὸ ἀπομονωτικὸν σύστημα, ἥτοι τέλειος χω-
ρισμὸς ἡμέραν καὶ νύκτα, διὰ τοὺς ὑποδίκους καὶ δι' ὠρι-
σμένας τάξεις καταδίκων, ἥτοι τοὺς μέχρις ἐνὸς ἔτους καὶ
μιᾶς ἡμέρας φυλάκισιν καταδεδικασμένους. Πλὴν μέχρι
σήμερον δὲν κατωρθώθη ἡ καθ' ὅλην τὴν Γαλλίαν ἐφαρ-
μογὴ αὐτοῦ διὰ λόγους καθαρῶς οἰκονομικοὺς, καθόσον
αἱ φυλακαί, ἐν αἷς κρατοῦνται αἱ εἰς τὸ ἀπομονωτικὸν σύ-
στημα ὑποβληθεῖσαι κατηγορίαι καταδίκων, ἀνήκουσιν εἰς
τοὺς νομοὺς, ὧν τὰ εἰσοδήματα δὲν ἀρκοῦσι πρὸς μετα-
τροπὴν αὐτῶν εἰς φυλακὰς ἀπομονωτικοῦ συστήματος ἢ
οἰκοδομὴν νέων τοιούτων, οὐσῶν λίαν δαπανηρῶν. Ἐνεκα
τούτου ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις ἠναγκάσθη νὰ ἔλθῃ εἰς βοή-
θειαν τῶν νομῶν, ἀπὸ τινων δὲ ἐτῶν ἤρξατο καὶ βαίνει
ἐπὶ τὰ πρόσω ἡ μετατροπὴ αὕτη τῶν φυλακῶν, ἥτις
ὅμως θὰ ἀπαιτήσῃ χρόνον πολὺν καὶ δαπάνας μεγάλας
ὅπως συντελεσθῇ. Τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἀπομονωτικοῦ συ-
στήματος καὶ τὴν ἐν γένει βελτίωσιν τῶν φυλακῶν τῆς
Γαλλίας ἐπιδιώκει μετὰ πολλῆς θερμῆς ἡ πρὸς τοῦτο
συσταθεῖσα ἐν Παρισίοις «Γενικὴ ἐταιρία τῶν Φυλακῶν»,
ἥτις περικλείει μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς γερουσιαστᾶς, βου-
λευτᾶς, ἀκαδημαϊκοὺς, δικηγόρους καὶ ἄλλους διακεκρι-
μένους ἄνδρας μετ' ἀφοσιώσεως ἐργαζομένους. Ἡ ἐταιρία
αὕτη δημοσιεύει καὶ μηνιαῖον περιοδικόν, ἐν ᾧ περισπού-
δαστοὶ καταχωρίζονται διατριάβαι.

Τοιουτοτρόπως ἐν Γαλλίᾳ λειτουργοῦσιν ἀμφοτέρω τὰ σωφρονιστικὰ συστήματα τότε ἀπομονωτικὸν καὶ τὸ κοινόν. Τὸ ἀπομονωτικὸν σύστημα λειτουργεῖ Α') ἐν ταῖς ἐξεταστικαῖς φυλακαῖς εἰσαχθὲν διὰ τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος νόμου τῆς 5-16 Ἰουνίου τοῦ 1875. Τοιαῦται φυλακαὶ εἰσι καθιερωμέναι εἰς τὴν περιφέρειαν ἐκάστου πρωτοδικείου διὰ τοὺς ὑπὸ προφυλάκισιν διατελοῦντας, ἰδιαίτεροι δὲ καὶ εἰς τὴν περιφέρειαν ἐκάστου κακουργιοδικείου διὰ τοὺς ἐπὶ κακουργήματι κατηγορουμένους, εἰς ἃς μεταφέρονται οἱ ὑπόδικοι καθ' ὧν ἐξεδόθη παραπεμπτικὸν ἐνώπιον τῶν κακουργιοδικῶν βούλευμα. Ἡ ἀπομόνωσις ἐν ταῖς φυλακαῖς ταύταις εἶναι πλήρης, τουτέστιν οἱ κρατούμενοι διάγουσι νύκτα καὶ ἡμέραν ἐν μικροῖς δωματίοις (cellules) κεχωρισμένοι ἀλλήλων, ἐν οἷς ἐργάζονται κατὰ βούλησιν, περιπατοῦσι μίαν ὥραν καθ' ἐκάστην ἐν ἀπομονωμένοις ἐπίσης τύποις περιπάτου, εἰς τρόπον ὥστε δὲν ὑπάρχει ἡ παραμικρὰ συγκοινωνία μεταξὺ τῶν κρατουμένων. Ἀφ' ἑτέρου οἱ κρατούμενοι ἐν ταῖς φυλακαῖς ταύταις χαίρουσιν εὐκολίας τινας, διότι ἐκτὸς τῆς συμπληρωτικῆς τροφῆς ἣν δύνανται νὰ προμηθευθῶσιν ἐκ τοῦ ἐν τῇ φυλακῇ παντοπωλείου, δύνανται νὰ δεχθῶσι καὶ ἑξωθεν τροφὰς καὶ ἐπισκέψεις τῶν συγγενῶν των, ἐκτὸς ἐὰν ὁ ἀρμόδιος ἀνακριτῆς ἤθελεν ἀπαγορεύσει πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἀνακρίσεως καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς, πᾶσαν συγκοινωνίαν μετὰ τίνος ὑποδίκου. Τὸ προϊόν τῆς ἐργασίας τοῦ ὑποδίκου, ἥτις δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ, ἀνήκει αὐτῷ. Ἐκτὸς τῶν διαφόρων ἐργασιῶν, αἵτινες ἐκτελοῦνται ἐν ταῖς φυλακαῖς ταύταις, ὑπάρχουσι καὶ βιβλιοθήκαι δι' ἀρκετῶν τόμων ἐφοδιασμένοι, αἵτινες εἶναι εἰς χρῆσιν τῶν κρατουμένων. Τὰ θρησκευτικὰ καθήκοντα ἐπίσης ἐκτελοῦνται κατὰ τρό-

πον μὴ παραβιάζοντα τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀπομονωτικοῦ συστήματος. Νοσοκομεῖα, λουτρὰ, πλυντήρια κλπ. εἰσὶν ὁμοίως ὀργανισμένα, ἐν γένει δὲ ἡ διαμονὴ καὶ βίωσις τῶν ὑποδίκων ἐν ταῖς φυλακαῖς ταύταις εἶναι ἡ ἀρμόζουσα εἰς ὑποδίκους καὶ οὐχὶ εἰς καταδίκους. Ἐπίσημοι ἐπισκέψεις ἐν ταῖς φυλακαῖς ταύταις ἐνεργοῦνται ὑπὸ τῶν ἀνακριτῶν κατὰ μῆνα καὶ τῶν νομαρχῶν κατ' ἔτος. Τὸ ἀπομονωτικὸν σύστημα διὰ τοὺς ὑποδίκους εἶναι παραδεδεγμένον πανταχοῦ. Τὰ ἐξ αὐτοῦ ὀφέλη εἶναι πολλὰ· τὸ μεγαλείτερον εἶναι ὑπὲρ τοῦ ὑποδίκου, ὅστις, μέχρις ὅτου ἀποδειχθῇ ἡ ἐνοχὴ του καὶ καταδικασθῇ, θεωρεῖται καὶ εἶναι οὐχὶ σπανίως ἀθῶος. Θὰ ᾔτο ἐναντίον πάσης ἀρχῆς ἡ ἀνάμιξις καὶ ἐν κοινῇ συμβίωσις τῶν ὑποδίκων, πολλῶν δὲ μᾶλλον ἡ ἀνάμιξις ὑποδίκων καὶ καταδίκων. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνακριτικὴ δικαιοσύνη οὐκ ὀλίγα ἐκ τούτου προσκτᾶται ὀφέλη, τιθεμένου εἰς ἀδυναμίαν τοῦ ὑποδίκου νὰ παραλύσῃ διὰ μυρίων μέσων τὰς ἐνεργείας αὐτῆς.

Β'.) Τὸ ἀπομονωτικὸν σύστημα ἐκκλονίσθη ὡσαύτως, διὰ τοῦ αὐτοῦ νόμου τοῦ 1875, ἐν ταῖς νομαρχιακαῖς φυλακαῖς (*prisons départementales*) διὰ τοὺς καταδίκους εἰς φυλάκισιν μέχρις ἐνὸς ἔτους καὶ μιᾶς ἡμέρας, πλὴν ὡς παρετήρησα ἀνωτέρω, δὲν λειτουργεῖ ἐν ἀπάσαις ταῖς τοιαύταις φυλακαῖς ἐνεκὲν τῆς μὴ ἀναγκαίας μεταρρυθμίσεώς των. Ἐν ταῖς φυλακαῖς ἐν αἷς εἰσῆχθη τοῦτο λειτουργεῖ κατὰ τρόπον ὀλίγον αὐστηρότερον ἢ ἐν ταῖς ἐξεταστικαῖς φυλακαῖς. Καὶ ἐν πρώτοις ἡ ἐργασία εἶναι ὑποχρεωτικὴ ἀμειβομένων ὅμως τῶν ἐργαζομένων καταδίκων. Ἡ ἐργασία χορηγεῖται ὑπὸ ἐργολάβων ὀφελουμένων ὡς ἐκ τῶν εὐθηνότερων πάντοτε ἡμερομισθίων τῶν καταδίκων. Ὁ κατάδικος δὲν δύναται νὰ διαθέσῃ ἐκ τοῦ ἡμε-

ρομισθίου του εἰμὴ τὸ $1\frac{1}{4}$ πρὸς βελτίωσιν τῆς τροφῆς του προμηθευόμενος συμπληρωματικὰ τινὰ εἶδη παρὰ τοῦ ἐν ἐκάστη φυλακῇ ὑπάρχοντος παντοπωλείου, ἐκ δὲ τῶν ὑπολειπομένων $3\frac{1}{4}$ τὰ μὲν $2\frac{1}{4}$ μοιράζεται ἐν συμπεφωνημένη ἀναλογίᾳ ὁ ἐργολάβος καὶ τὸ κράτος πρὸς ἐλαχίστην ἀνακούφισιν τῶν τῆς διατηρήσεως τῶν φυλακῶν μεγάλων δαπανῶν του, τὸ δὲ ἕτερον $1\frac{1}{4}$ μένει ὡς παρακαταθήκη ἀποταμιευομένη καὶ παραδιδομένη τῷ καταδίκῳ τὴν στιγμὴν τῆς ἐξόδου ἐκ τῆς φυλακῆς, ὅπως τῷ χρησιμεύσῃ ὡς ἐφύδιον κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀποφυλακίσεώς του μέχρις εὐρέσεως ἐργασίας. Οἱ κρατούμενοι φέρουσιν ὑποχρεωτικῶς στολὴν κεκανονισμένην. Ἡ χορηγούμενη ἐν ταῖς φυλακαῖς ταύταις, ὡς καὶ ἐν ταῖς ἐξεταστικαῖς, τροφή ἀποτελεῖται ἐξ ἄρτου 700 γραμμαρίων καθ' ἐκάστην, κρέατος δις τῆς ἐβδομάδος καὶ χορταρικῶν, ὀρυζίου, γεωμήλων κλπ. κατὰ τὰς ἄλλας ἡμέρας, Ὁ κατάδικος δύναται, ἐὰν δὲν τῷ ἀπαγορευθῇ λόγῳ κακῆς διαγωγῆς ἢ πειθαρχικῆς ποινῆς, νὰ προμηθεύηται συμπληρωτικὰ τρόφιμα καὶ οἶνον, οὐχὶ πλέον τῆς λίτρας καθ' ἐκάστην, ἐκ τοῦ παντοπωλείου τῆς φυλακῆς, ὅπερ πωλεῖ πάντα τὰ ἐπιτρεπόμενα ἀντικείμενα καὶ εἶδη εἰς τιμὰς ὠρισμένας, ἐκ τῶν εἰσπράξεων δὲ τοῦ παντοπωλείου τούτου λαμβάνει 15—20 0]0 τὸ κράτος. Οἱ κατάδικοι περιπατοῦσιν ἐπὶ μίαν ὥραν καθ' ἐκάστην εἰς αὐλὰς ἀπομεμονωμένας, ὡς ἀπομεμονωμένα ὡσαύτως εἰσὶ τὰ λουτρά, πλυντήρια κτλ. Δέχονται κατὰ ὠρισμένας ἡμέρας ἐπισκέψεις τῶν συγγενῶν των καὶ ἀλληλογραφῶσι, πλὴν ἡ ἀλληλογραφία των τόσον ἢ ἀποσπελλομένη καὶ ἐκείνη, ἣν λαμβάνουσι διέρχεται διὰ τῶν χειρῶν τοῦ διευθυντοῦ, ὅστις ἐν ἀνάγκῃ δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν εἰς τὸν πρὸς ὃν

ὄρον παρ᾿ ἑαυτοῦ τῆς, ἐὰν εὕρισκῃ αὐτὴν ἐπιλήψιμον. Ἐξαί-
ρεται τῆς λογοκρισίας ταύτης ἡ ἀλληλογραφία, ἣν διευ-
θύνουσι πρὸς τὰς ἀρχὰς ἢ πρὸς τὴν ἐποπτεύουσαν ἐκά-
στην φυλακὴν ἐπιτροπὴν, δι' ἣν ὑπάρχει ἰδιαίτερον γραμ-
ματοκιβώτιον, οὗτινος τὴν κλεῖδα κρατεῖ ὁ πρόεδρος ἢ
μέλος τι τῆς ἐπιβλεπούσης ἐπιτροπῆς.

Γ'). Τὸ ἀπομονωτικὸν σύστημα ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ
κατάδικων εἰς πλεον τοῦ ἐνὸς ἔτους φυλάκισιν, ἀλλὰ μό-
νον ἐὰν αὐτοὶ οὗτοι τὸ ζητήσωσιν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώ-
σει οἱ τοιοῦτοι φυλακίζονται ἐν ταῖς νομαρχιακαῖς ἀπο-
μονωτικαῖς φυλακαῖς ὑποβαλλόμενοι εἰς ὃ σύστημα καὶ
οἱ ἐλαφρόποιναι κατάδικοι.

Ἄπαντες οἱ κατάδικοι οἵτινες ἤθελον ἐκτίσει τὴν ποι-
νὴν των ἐν ἀπομώσει, δικαιοῦνται αὐτοδικαίως εἰς μείω-
σιν τὸ κατὰ τὸ $1\frac{1}{4}$ τῆς ποινῆς των, οὐδέποτε ὅμως τὸ
ὑπολειπόμενον τῆς ποινῆς δύνανται νὰ ἦναι ὀλιγώτερον
τῶν τριῶν μηνῶν.

Δ'). Κατὰ τέταρτον λόγον τὸ ἀπομονωτικὸν σύστημα
πρόκειται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ τῶν εἰς θάνατον καταδεδι-
κασμένων, ὧν ἡ ποινὴ μεταβάλλεται εἰς ισόβια δεσμὰ
εἴτε διότι ἔτυχον ἐλαφρυντικῶν περιστάσεων, εἴτε διὰ
χάριτος. Κατὰ πρότασιν εἰσαχθεῖσαν παρὰ τοῦ γερουσια-
στοῦ κ. Beranger καὶ ψηφισθεῖσαν ὑπὸ τῆς Γερουσίας,
οἱ τῆς τοιαύτης κατηγορίας κατάδικοι θέλουσιν ὑποβάλλε-
σθαι εἰς δετὴ ἀπομόνωσιν, μεθ' ὃ ἀποστέλλεσθαι εἰς Νέαν
Καληδονίαν ὅπως οἱ ἄλλοι εἰς δεσμὰ κατάδικοι. Πλὴν ἡ
πρότασις αὕτη τοῦ κ. Beranger ὅπως κατασταθῇ νόμος
ἔχει ἀνάγκην ψηφίσεως καὶ ὑπὸ τῆς Βουλῆς, ὅπερ μέχρι
τοῦδε δὲν ἐγένετο.

Ἦδη τὸ κοινὸν σύστημα, ὅπερ λειτουργεῖ Α') Ἐν ταῖς

νομαρχιακαῖς φυλακαῖς, ἐν αἷς δὲν εἰσῆχθη εἰσέτι το ἀπομονωτικὸν σύστημα. Ἐκτὸς τοῦ κατὰ τὴν νύκτα ἀπαιτήτου χωρισμοῦ καὶ ἄλλαι προφυλάξεις λαμβάνονται ὅπως μὴ ἐκ τῆς ἀναμίξεως καὶ συγκοινωνίας τῶν καταδικῶν ἐν τοῖς ἐργοστασίοις προέρχωνται ἄτοπα δυνάμενα νὰ ἐπιδράσωσιν ὀλεθρίως ἐπὶ τῶν σκοπούμενων ἀποτελεσμάτων ἐκ τοῦ σωφρονισμοῦ. Τοιουτοτρόπως λαμβάνεται φροντὶς ὅπως χωρίζωνται οἱ φυλακισμένοι κατὰ τὸ ἐφικτὸν καὶ ἀναλόγως τῆς ἡλικίας, τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ τοῦ εἴδους τῆς ὑπ' αὐτῶν ἐκτελεσθείσης πράξεως. Τὰ ἐν ταῖς φυλακαῖς κοινοῦ συστήματος ἐργοστάσια εἰσὶ τελειότατα, ἐκτελοῦνται δὲ ἐν αὐτοῖς παντοειδεῖς ἐργασίαι ραπτικῆς, ὑποδηματοποιίας, ξυλουργίας, σιδηρουργίας καὶ κατασκευῆς μυρίων ἀντικειμένων, ἅτινα πλημμυροῦσι πολλὰ καταστήματα καὶ ἰδίως ἐν Παρισίοις, εἰς τρόπον ὥστε ὁ ἐκ τούτου γενόμενος τῷ μικρῷ ἐμπορίῳ καὶ βιομηχανίᾳ συναγωνισμὸς ἐγείρει καθημερινῶς διαμαρτυρήσεις κατὰ τοῦ συστήματος τῆς ἐν ταῖς φυλακαῖς ἐργασίας, ἥτις ἐκτελουμένη ἐκεῖ ὑπὸ πολὺ εὐθηνότερους ὅρους ἀποστερεῖ τοὺς ἐκτὸς τῶν φυλακῶν ἐργάτας τοῦ ἐπιουσίου αὐτῶν ἄρτου. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἀπασχολεῖ πολὺ τοὺς περὶ τὰ σωφρονιστικὰ ἀσχολουμένους, πολλοὶ τῶν ὁποίων προτιμῶσι τὸ σύστημα τῆς ἐν ταῖς ἀγγλικαῖς φυλακαῖς ἐργασίας, ὡς ἦττον ἐπιβλαβὲς καὶ μικρότερον συναγωνισμὸν ἐπιφέρον τῷ ἐμπορίῳ. Ἡ δίκαια τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς ταύταις κρατουμένων εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν τῶν ἐν ταῖς ἀπομονωτικαῖς. Ἐργάζονται ἐν κοινοῖς ἐργοστασίοις ἀνὰ ὠρισμένον ἀριθμὸν καὶ περιπατοῦσι κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεως εἰς αὐλὰς, ἀλλ' ἡ μεγαλειτέρα σιωπὴ εἶναι ἐπιβεβλημένη. Τὰ ἀφορῶντα τὴν ἀλληλογραφίαν, τὰς ἐπι-

σκέψεις ἐν ταῖς φυλακαῖς, τὴν ἐκτέλεσιν τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἄλλων καθηκόντων, καθαριότητος καὶ ὑγιεινῆς ἐκτὸς ἐλαχίστων παραλλαγῶν εἶναι ὀργανισμένα ὅπως καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς φυλακαῖς, πλὴν ἀναλόγως τῶν ἀρχῶν τοῦ κοινοῦ συστήματος. Τὰ σχολεῖα τόσον ἐν ταῖς ἀπομονωτικαῖς ὅσον καὶ ἐν ταῖς κοιναῖς φυλακαῖς λειτουργοῦσι μετ' ἐκτάκτου ἀποτελεσματικότητος. Κατὰ τὰς τελευταίας στατιστικὰς ὑπολογίζονται 28 0]0 ἀγράμματοι ἄνδρες καὶ 42 0]0 γυναικες κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς εἰσόδου εἰς τὰς φυλακάς, αἱ ἀναλογίαι αὗται μετὰ ἓν ἔτος καταπίπτουσιν εἰς 6 0]0 καὶ 3 0]0. Ἐκτὺς τῶν ἀσχολιῶν τούτων δὲν λείπουν καὶ ἄλλαι χρησιμεύουσαι πρὸς τέρψιν τινὰ τῶν καταδίκων, εἰς ἃς ἀσχολοῦνται κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεως καὶ τὰς Κυριακάς. Ἡ κυριωτέρα τῶν ἀσχολιῶν τούτων εἶναι ἡ μουσικὴ φωνητικὴ τε καὶ ὀργανική.

Β'). Τὸ κοινὸν σύστημα λειτουργεῖ κανονικῶς ἐν ταῖς κεντρικαῖς φυλακαῖς (*maisons centrales*), ἐν αἷς κρατοῦνται οἱ εἰς φυλάκισιν ἄνω τοῦ ἐνὸς ἔτους καὶ μιᾶς ἡμέρας καταδικασθέντες καὶ οἱ εἰς εἰρκτὴν. Τοιχῦται φυλακαὶ ὑπάρχουσιν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, οὐδεμία δὲ ἐν Παρισίῳ. Τὸ σύστημα, ὅπερ διέπει τὰς φυλακάς ταύτας εἶναι ὅμοιον πρὸς τὸ τῶν νομαρχιακῶν φυλακῶν μὲ μικράς τινὰς διαφοράς καθιστώσας αὐστηρότερον τὸν ἐν αὐταῖς σωφρονισμόν. Καὶ ὡς πρὸς τὸν κανονισμόν τῆς διαθέσεως τοῦ ἡμερομισθίου ὑπάρχει διαφορὰ τις, τοῦ καταδίκου λαμβάνοντος ἀναλόγως τῆς βεβήτου τῆς ποινῆς ὀλιγώτερον ποσόν. Τὰ ἐν ταῖς φυλακαῖς ταύταις ὑφιστάμενα παντοπωλεῖα (*cantine*) μετὰ ρυθμίζονται ἤδη εἰσαγομένου τοῦ βελγικοῦ συστήματος, τῆς ἐκ τῶν ἀποθηκῶν τοῦ δημοσίου δηλ.

χορηγήσεως τροφίμων συμπληρωτικῶν ἐπὶ τιμαῖς ὠρισμέναις. Καὶ τὸ σύστημα τῆς ἐν γένει τροφοδοσίας τῶν φυλακῶν μεταριθμίζεται εἰσαγομένου τοῦ βελγικοῦ τοιούτου. Κατὰ τὸ μέχρι τοῦδε λειτουργοῦν τὴν τροφοδοσίαν τῶν καταδίκων ἀνελάμβανον κατ' ἄτομον εἰδικοί ἐργολάβοι, πλὴν παρετηρήθη, ὅτι, μολονότι τὸ κράτος ἐδαπάνα κολοσσαῖα ποσά, ἡ χορηγουμένη τροφή ἦτο ἀθλίας ποιότητος, τῶν ἐργολάβων μὴ τηρούντων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰς ὑποχρεώσεις των ἢ δι' ἐπιτηδείου τρόπου παραβιάζόντων αὐτὰς, εἰς τρόπον ὥστε καὶ εὐρύτεραι καταχρήσεις δὲν καθυστέρησαν. Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἀτόπων τούτων ἐν Βελγίῳ κατὰσκευάζουσι τὴν τροφήν ἐν ταῖς φυλακαῖς ἐξ ὑλικῶν ἅπερ διὰ δημοπρασίας προμηθεύονται αἱ διευθύνσεις τῶν σωφρονιστικῶν κατεστημάτων, παρετηρήθη δὲ ὅτι καὶ αἱ δαπάναι περιορίσθησαν καὶ ἡ τροφή τῶν κρατουμένων εἶναι ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ ἀνωτέρα. Ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῶν ἐκτελουμένων ἐν ταῖς φυλακαῖς καὶ ἰδίως τῆς κατηγορίας ταύτης ἐργασιῶν ἤρχισαν νὰ ἐπικρατοῦν αἱ ἀγγλικαὶ ἰδέαι, εἰσαγομένων ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐργασιῶν πρὸς ἀποκλειστικὸν λογαριασμὸν καὶ ὠφέλειαν τοῦ δημοσίου. Οὕτω π.χ. ἐν τῇ κεντρικῇ φυλακῇ τῆς Melun λειτουργεῖ λαμπρὸν τυπογραφεῖον, ἐν ᾧ ἐκτελεῖται ὅλη ἡ ὑπηρεσία τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν, ἕτερα δὲ ἐργαστάσια ραπτικῆς καὶ ὑποδηματοποιίας, ἐν οἷς κατασκευάζονται ἐνδύματα καὶ ὑποδήματα διὰ τὰ ἀνάγκας τοῦ δημοσίου. Ἐκεῖνο ὅπερ ἐκπλήττει εἶναι ὅτι οἱ κατάδικοι-ἐργάται, τόσον οἱ τοῦ τυπογραφείου ὅσον καὶ οἱ τῶν ἄλλων ἐργαστασίων, ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, δὲν ἐγνώριζον παντάπασιν τὴν τέχνην, εἰς ἣν ἀσχολοῦνται. Ἐν ταῖς φυλακαῖς τῆς κατηγορίας ταύτης ἀπαν-

τῶ τις ὀρχήστρας τελείας ἐκ καταδίκων ἀπαρτιζομένους, αἵτινες κατὰ τὰς κυριακὰς παρέχουσι μικρὰν τέρψιν εἰς τοὺς ἀτυχεῖς καταδίκους, ἐξευγενίζουσιν ἅμα τὰ αἰσθηματὰ αὐτῶν.

Γ'). Τὸ κοινὸν σύστημα λειτουργεῖ καὶ ἐν ταῖς σωφρονιστικαῖς ἀγροτικαῖς φυλακαῖς (*pénitenciers agricoles*), αἵτινες ὑφίστανται κυρίως ἐν τῇ Κορσικῇ. Οἱ ἐν αὐταῖς ἐκτίοντες τὰς ποινὰς τῶν κατὰδικοι εἶναι τῆς αὐτῆς κατηγορίας, ἥς καὶ οἱ ἐν ταῖς *maisons centrales*, ἀσχολοῦνται δὲ κυρίως εἰς ἀγροτικὰς ἐργασίας ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῶν φυλακῶν. Εἰς τὰς φυλακὰς ταύτας ἀποστέλλονται κατὰδικοι εἴτε ὡς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν, εἴτε ἕνεκα λόγων ὑγείας.

Δ'). Τὸ κοινὸν σύστημα λειτουργεῖ εἰσέτι εἰς τὰ ἐκπαιδευτικὰ σωφρονιστικὰ σχολεῖα τόσον τὰ ἀστυκὰ ὅσον καὶ τὰ ἀγροτικά. Εἰς τὰ καθιδρύματα ταῦτα ἀποστέλλονται οἱ κάτω τῶν 17 ἐτῶν ἀνήλικοι, οἳ τε καταδικασθέντες καὶ οἱ ἄθωωθέντες ὡς ἐνεργήσαντες ἄνευ διακρίσεως, ἀλλ' οὗς τὰ δικαστήρια ἔκριναν ὀρθὸν νὰ παραπέμψωσιν εἰς τὴν κυβερνητικὴν πρόνοιαν καὶ κηδεμονίαν. Ἐν τούτοις ἔντισι τοιούτοις ἰδρύμασι ἐφαρμόζεται τὸ ἀπομονωτικὸν σύστημα, πλὴν τοῦτο γενικῶς κατακρίνεται. Περὶ τῶν ἰδρυμάτων τούτων, ὧν ἡ σπουδαιότης ἀνεγνωρίσθη παρ' ὅλοις τοῖς κράτεσι, θέλω πραγματευθῆ ἐν ἰδιαιτέρᾳ μελέτῃ.

Διὰ τὴν πλήρη ἐφαρμογὴν τοῦ ἀπομονωτικοῦ συστήματος καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ εἰσαγαγόντος αὐτοῦ νόμου τοῦ 1875 συνέστη καὶ λειτουργεῖ ἐν Παρισίοις πολυμελὲς συμβούλιον τῶν φυλακῶν, οὗτινος προεδρεύει ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν. Τὸ συμβούλιον τοῦτο ἀποτελούμενον ἐξ ἀνωτέρων ὑπαλλήλων καὶ ἄλλων εἰδικῶν ἀνδρῶν

ἐκφέρει τὴν γνώμην του ἐπὶ παντὸς σωφρονιστικοῦ ζητήματος καὶ ἰδίᾳ παντὸς τοιούτου ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἀπομονωτικοῦ συστήματος καὶ τῆς μεταρρυθμίσεως τῶν κοινῶν φυλακῶν εἰς ἀπομονωτικὰς.

Τοιαῦτα εἶναι ἐν συντόμῳ τὰ ἐν ταῖς γαλλικαῖς φυλακαῖς λειτουργοῦντα σωφρονιστικὰ συστήματα. Ἐν τούτοις δὲν λείπουσιν οἱ κατηγοροῦντες τὰς γαλλικὰς φυλακάς, οὐχὶ ἀδίκως, ὡς πολυτελεῖς καὶ ὡς ἐντευχτήρια, εἰς ἃ ἄπαξ εἰσερχόμενος ὁ ἐγκληματίας ἀποκτᾷ τὴν ἔξιν τῆς εἰς αὐτὰ ἐπιστροφῆς, ὡς ὑπερβολικῶς δὲ φιλανθρώπους ψέγουσι τοὺς ὑπὸ μεγάλου κατεχομένους ζήλου πρὸς βελτίωσιν τῆς τύχης τῶν φυλακισμένων. Τὰ παράπονα ταῦτα δὲν εἶναι ἐστερημένα πάσης ὑποστάσεως, διότι εἶναι βέβαιον ὅτι τὰ οἰκοδομήματα τῶν γαλλικῶν φυλακῶν ἐστοίχισαν μέχρι τοῦδε ἄρκετὰς δεκάδας ἑκατομμυρίων. Ἀναφέρω ἐνδεικτικῶς μόνον τὴν ἐν Nanterre πλησίον τῶν Παρισίων φυλακὴν, ἥς ἡ οἰκοδόμησις πρὸ ὀλίγου μόλις συνετελέσθη· ἡ φυλακὴ αὕτη, ἥτις εἶναι προωρισμένη νὰ δέχεται τοὺς ἐπαίτας, λήτας καὶ ἄλλους φαυλοβίους ἄνευ ἐργασίας καὶ διαμονῆς, εἶναι ἀληθὲς μέγαρον πρυτανείου στοιχίσαν εἰς τὸ κράτος δεκαεπτὰ ὀλόκληρα ἑκατομμύρια! Μόνον τὰ ὠρολόγια αὐτῆς λειτουργοῦντα δι' ἡλεκτρισμοῦ ἀνέρχονται εἰς ὀγδοήκοντα! Ἀφ' ἑτέρου ἡ αὐξήσις τῆς καθ' ὑποτροπὴν ἐγκληματικότητος ἐν Γαλίᾳ ἐνισχύει τὰς παρατηρήσεις τῶν ἐννοούντων τὰς φυλακάς ἀληθῆ σωφρονιστήρια οὐχὶ δὲ τόπους ἀνέσεως. Ἐὰν ρίψωμεν ἐν βλέμμα εἰς τὴν τελευταίαν στατιστικὴν τοῦ 1886 ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἀρνούμεθα ἀλγεινὰς πληροφορίες, ὡς τὰς ἀποκαλεῖ ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν ἐν τῇ πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας ἐκθέσει

του. Διὰ τούτης πιστοποιεῖται ὅτι τὸ ἥμισυ τῶν ρχο-
 μένων τῶν φυλακῶν κατὰδικῶν, ἐπανέρχονται εἰς αὐτὰς,
 ὑπάρχει δὲ καὶ τάσις πρὸς αὐξήσιν, καθόσον τὸ ἔτος 1886
 παρουσιάζει αὐξήσιν 15 0|0 ἐν σχέσει πρὸ τὸ 1885. Ὁ
 ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν καθ' ὑποτροπὴν ἐγκληματιῶν ἀνῆλ-
 θεν εἰς 92,805 ἐπὶ 209,147 καταδικασθέντων. Εἰδικώ-
 τερον ἢ καθ' ὑποτροπὴν ἐγκληματικότης ἦν ἐπὶ μὲν κα-
 κουργημάτων 56 0|0, ἐπὶ δὲ πλημμελημάτων 45 0|0.
 Ἀσχέτως δὲ πρὸς τοὺς ἐπανερχομένους εἰς τὰς φυλακὰς
 καὶ ὑπὸ γενικὴν ἔποψιν ἔφθασε τὴν ἀναλογίαν 75 0|0 !
 Σημειωτέον ὅμως ὅτι κατὰ τὴν γαλλικὴν νομοθεσίαν ἡ
 ὑποτροπὴ ἐννοεῖται ὑπὸ πολὺ εὐρεῖαν ἔννοιαν. Τὰ λυπρὰ
 ταῦτα ἀποτελέσματα τῆς ἐγκληματικότητος ἐν Γαλλίᾳ
 πρὸ ἐτῶν ὑφιστάμενα, ἀλλὰ τελευταῖον λαβόντα ὅξυν χα-
 ρακτῆρα ὡς ἐκ τῆς δυσαναλόγου πολλαπλασιασέως τῶν
 καθ' ὑποτροπὴν ἐγκληματιῶν, ἐθορύβησαν τὴν κυβέρνησιν
 καὶ κατέστησαν αἰσθητὴν τὴν ἀνάγκην λήψεως προφυλα-
 κτικῶν κατὰ τοῦ κακοῦ μέτρων. Τοιαῦτα περιέχονται ἐν
 δυσὶ νόμοις τοῦ 1885. Ὁ πρῶτος τούτων τῆς 27 Μαΐου
 ἀπαγγέλλει τὴν ἐξορίαν (relégation) ὡς παρεπόμενην
 ποινὴν κατὰ παντὸς ἐγκληματίου, ὅστις καθ' ὑποτροπὴν
 ἤθελε γίνεαι ἔνοχος ὠρισμένου ἀριθμοῦ ἐγκληματικῶν πρά-
 ξεων. Ἡ ἐξορία αὕτη ἰσοβία θέλει ἐκτελεῖσθαι μετὰ τὴν
 ἐκτίσιν τῆς ἐπιβληθείσης ποινῆς, οἱ δὲ ἐξοριζόμενοι ἀπο-
 στέλλεσθαι εἰς τὰς γαλλικὰς ἀποικίας. Ἐν τῷ δευτέρῳ
 νόμῳ τῆς 14 Αὐγούστου περιέχεται ἡ ὑπὸ ὄρον προσω-
 ρινὴ ἀποφυλάκισις πρὸ τῆς λήξεως τῆς ποινῆς (libéra-
 tion conditionnelle). Κατὰ τοῦτον πᾶς κατὰδικος,
 ὅστις ἤθελε δείξει προφανῆ βελτίωσιν, τοσαύτην ὥστε ἡ
 ἀποφυλάκισις του νὰ μὴ εἶναι ἐπικίνδυνος τῇ κοινῶνίᾳ, δύ-

ναται. ἡ ἀποφυλακισθῇ ὑπὸ ὄρον, ἐὰν ἐξέτισε τὸ 1[2 τῆς ποινῆς αὐτοῦ ἢ τὰ 2]3 ἐπὶ τῶν καθ' ὑποτροπὴν ἐγκληματιῶν. Ἡ προσωρινὴ αὕτη ἀποφυλάκισις, καθ' ἣν ὁ ἀποφυλακισθεὶς διατελεῖ ὑπὸ ἐπιτήρησιν, δύναται νὰ ἀνακληθῇ διὰ κακὴν διαγωγὴν ἢ παράβασιν ἐνὸς τῶν διαγεγραμμένων ὄρων, ὁ δὲ προσωρινὸς ἀποφυλακισθεὶς ἐπανερχεταί εἰς τὴν φυλακὴν ὑποχρεούμενος νὰ ἐκτίσῃ ὁλόκληρον τὴν ποινὴν του, ἀφ' ἧς αὕτη διεκόπη, τοῦ ἐν τῷ μετὰ τὴν διαστήματος καθ' ὃ διετέλεσεν ἐν προσωρινῇ ἀποφυλάκισι μὴ λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν. Κατὰ δεύτερον λόγον ὁ νόμος προβλέπει περὶ συστάσεως προστατευτικῶν ἐταρειῶν (*sociétés de patronage*), εἰς ἃς ἀνατίθεται ἡ ἐπιβλέψις καὶ προστασία τῶν ἐν προσωρινῇ ἀποφυλάκισι διατελούντων, εἰς τὰς ὁποίας χορηγεῖ ἡ κυβέρνησις ἀνέλογον πίστωσιν πρὸς διανομὴν βοηθημάτων. Κατὰ τρίτον λόγον διὰ τοῦ νόμου τούτου μετερρυθμίσθησαν τὰ τῆς ἀποκαταστάσεως, νομοθετηθείσης πενταετοῦς διαμονῆς ἐν τινὶ ἐπαρχίᾳ πρὸς ἀπόκτησιν δικαιώματος πρὸς ἀποκατάστασιν διὰ τοὺς εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν καταδικασθέντας, διὰ δὲ τοὺς λοιποὺς τριετὴς διαμονή· ἕτεραί τινες διατυπώσεις κατέστησαν τὴν ἀποκατάστασιν προφυλακτικὸν μέτρον κατὰ τῆς καθ' ὑποτροπὴν ἐγκληματικότητος. Πλὴν τῶν μέτρων τούτων, ἐν Παρισίοις ἰδίως, συνέστησαν ἔστυλα νυκτὸς, εἰς ἃ δύνανται οἱ μὴ ἔχοντες κατοικίαν ἢ ἐργασίαν νὰ μείνωσιν ἐπὶ ὠρισμένον ἀριθμὸν ἡμερῶν, μέχρις ὅτου εὕρωσι τοιαύτην, καθόσον εἶχε παρατηρηθῇ, ὅτι, ἰδίως κατὰ τὸν χειμῶνα, πλεῖστοι ἐκ τῆς ἐργατικῆς τάξεως στερούμενοι ἐργασίας καὶ τῶν μέσων πρὸς τὸ ζῆν, ἠναγκάζοντο νὰ διαπράττωσι μικρὰ πλημμελήματα ὅπως τοῖς ἀνοίγεται ἡ θύρα τῶν φυλακ.

κῶν, ἐν αἷς εὐρίσκουσι τροφήν, θέρμανσιν ἱκανὴν καὶ κλί-
νην ἧς στεροῦνται. Τὰ ἀποτελέσματα τῶν μέτρων τούτων
δὲν δύνανται εἰσέτι νὰ ἐκτιμηθῶσι δεόντως, καθόσον μό-
λις πρὸ ὀλίγου ἤρξαντο λειτουργοῦντα, πᾶσαι ὅμως αἱ
ἐλπίδες ὑπάρχουσιν ὅτι θέλουσι δώσει εὐάρεστα ἀποτελέ-
σματα.

Ἐκτὸς τῶν δύο σωφρονιστικῶν συστημάτων, ἃτινα δια-
πραγματεύθην, λειτουργεῖ ἐν Γαλλίᾳ καὶ τρίτον, ὅπερ βά-
σιν ἔχει τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ἐγκληματοῦντος ἀτόμου ἀπὸ
τῆς κοινωνίας διὰ τῆς ἀποπομπῆς αὐτοῦ (*déportation*).
Τὸ σύστημα τοῦτο, τὸ ὑποῖον εἰς τινὰς περιπτώσεις κατα-
ταγινώσκειται ὡς ἰδιαιτέρα ποινὴ, εἶναι τὸ ἀπλούστερον
καὶ συντελεστικώτερον ἴσως πρὸς καθαρισμόν μιᾶς κοινω-
νίας, ἀλλ' ἐκφεύγει τῆς βύσεως τῆς ποινῆς, μὴ ἐκπλη-
ροῦν τοὺς κυριωτέρους σκοποὺς αὐτῆς, ἀπαλλάσσει δὲ τῶν
κακούργων μίαν κοινωνίαν, ὅπως πληρώσῃ δι' αὐτῶν ἐτέ-
ραν, ἀρτισύστατον μάλιστα, ὡς αἱ τῶν γαλλικῶν ἀποικιῶν,
εἰς ἃς ἀποστέλλονται οἱ γάλλοι κακούργοι. Τοιοῦτοτρό-
πως ἐν Γαλλίᾳ οἱ εἰς δεσμὰ πρόσκαιρα ἢ ἰσόβια κατὰ δι-
κοι καὶ οἱ ἐπιθυμοῦντες ἐκ τῶν εἰς εἰρκτὴν τοιούτων, ὡς
καὶ οἱ κατὰ δικοι εἰς ὠρισμένας ἄλλας τινὰς ποινὰς ἀπο-
στέλλονται εἰς τὰς γαλλικὰς ἀποικίας τῆς Ν. Γουϊάνης
καὶ Καληδονίας ὅπως ἐκτίσωσι τὰς ποινὰς των εἰς τὰ
αὐτόθι σωφρονιστικὰ ἱδρύματα, τόσον αἱ ἄνδρες ὅσον καὶ
αἱ γυναῖκες, ὑποβαλλόμενοι εἰς τὴν πλέον βαρείας ἐργα-
σίας δημοσίου συμφέροντος ἢ τοῦ ἀποικισμοῦ, καὶ σύρον-
τες ἐν ἀνάγκῃ ἀλύσσεις λόγῳ τιμωρίας ἢ ἀσφαλείας. Εἰς
τὸν ἐκπατρισμόν τοῦτον δὲν ὑπόκεινται οἱ ἄνω τῶν 70
ἐτῶν κατὰ δικοι ἐφαρμοζομένης ἀντὶ τῶν δεσμῶν τῆς ποι-
νῆς τῆς εἰρκτῆς προσκαιροῦ ἢ ἰσοβίου καὶ ἐκτιομένης ἐν

ταῖς κεντρικαῖς φυλακαῖς (maisons centrales). Πᾶς κα-
 κάδικος εἰς ὀλιγώτερον τῶν 8 ἐτῶν προσκαίρων δεσμῶν
 μετὰ τὴν ἔκτισιν τῆς ποινῆς του ὑποχρεοῦται νὰ παρα-
 μείνῃ ἐν τῇ ἀποικίᾳ ἐπὶ ἴσον τῇ ποινῇ του χρονικὸν διά-
 στημα, οἱ δὲ πλέον τῶν 8 ἐτῶν κατὰδικοι ὑποχρεοῦνται
 εἰς ἰσόβιον αὐτόθι διαμονὴν, μὴ δυνάμενοι ἐπ' οὐδεμιᾷ
 περιπτώσει νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν Γαλλίαν,
 ἐκτὸς ἐὰν τύχωσιν εἰδικῆς πρὸς τοῦτο χάριτος. Κατὰ τῶν
 δραπετευόντων ἀπαγγέλλονται αὐστηραὶ ποιναί. Ταῦτα
 μὲν ὥρισεν ὁ νόμος τῆς 30 Μαΐου 1 Ἰουνίου 1854 πρὸς
 ἐκτέλεσιν τῆς ποινῆς τῶν δεσμῶν, διὰ διατάγματος δὲ
 τῆς 24 Μαρτίου 1866 ἐχορηγήθησαν τοῖς ἐν ταῖς ἀποι-
 κίαις καταδίκαις διάφοροι εὐκολίαι ὅπως συνέρχωνται εἰς
 γάμον, καθὼς καὶ εἰς τοὺς ἐγγάμους καταδίκους ὅπως
 συμπαραλαμβάνωσι τὰς οἰκογενείας των. Τελευταῖον διὰ
 διατάγματος τῆς 18 Ἰουνίου 1880 ἐκανονίσθη τὸ πει-
 θαρχικὸν σύστημα ἐν ταῖς σωφρονιστικαῖς ταύταις ἀποι-
 κίαις, ἐκάστην τῶν ὁποίων διοικεῖ στρατιωτικὸς διοικη-
 τής. Κατὰ τοῦτο οἱ κατὰδικοι διηρέθησαν εἰς 5 τάξεις
 ἀναλόγως τῆς ποινικῆς καὶ ἠθικῆς καταστάσεως, τῆς δια-
 γωγῆς καὶ τῆς ἐν τῇ ἐργασίᾳ ἐπιμελείας των. Τοιοῦτο-
 τρόπως ἐν τῇ 1ῃ τάξει περιλαμβάνονται οἱ ἔχοντες τὰς
 καλλιτέρας συστάσεις, δυνάμενοι νὰ τύχωσιν ἐδαφικῆς
 παραχωρήσεως ἢ νὰ ᾔναι ὑπάλληλοι λαμβάνοντες μισθὸν
 ὑπὸ ὅρους κανονιζομένους ὑπὸ τῆς διοικήσεως τῆς ἀποι-
 κίας. Οἱ εἰς τὴν 2αν τάξιν ἀνήκοντες ἀσχολοῦνται εἰς
 ἀγροτικὰς ἐργασίας τῆς σωφρονιστικῆς ὑπηρεσίας καὶ εἰς
 δημόσια ἔργα διὰ λογαριασμὸν τοῦ κράτους ἢ τῆς ἀποι-
 κίας, λαμβάνοντες καὶ οὗτοι μισθὸν κατὰ τι μικρότερον
 τῶν τῆς α'. τάξεως. Οἱ τῆς 3ης τάξεως ἀσχολοῦνται καὶ

οὗτοι εἰς δημόσια ἔργα διὰ λογαριασμὸν τοῦ κράτους ἢ τῆς ἀποικίας, πλὴν δὲν λαμβάνουσι μισθὸν εἰμὴ ἐξαιρετικῶς καὶ λόγῳ ἐκτάκτου ἀμοιβῆς. Οἱ τῆς 4ης τάξεως χρησιμοποιοῦνται εἰς τὰς βαρυτέρας ἐργασίας μὴ λαμβάνοντες οὐδένα μισθόν, ἐὰν ὅμως δεικνύωσι καλὴν διαγωγὴν καὶ εἶναι ἐπιμελεῖς ἐν τῇ ἐργασίᾳ δύνανται νὰ τύχωσι δις τῆς ἐβδομάδος μερίδος οἴνου ἢ ρουμίου. Εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ τηρῶσι σιωπὴν καὶ τὴν νύκτα ἀπομεμονωμένοι καὶ δὲν δέχονται οὐδεμίαν ἐπίσκεψιν. Οἱ τῶν τριῶν πρώτων τάξεων δύνανται νὰ λάβωσιν ὡς φιλοδωρήμα καπνὸν, οἶνον ἢ ρούμιον δι' ἐξαιρετικὰς ἐργασίας καὶ ἐπὶ ὅροις κανονισμένοις ὑπὸ τῆς διοικήσεως τῆς ἀποικίας. Οἱ τῆς 5ης τάξεως ἀσχολοῦνται ὅπως καὶ οἱ τῆς 4ης τάξεως, ἀλλ' ἄνευ οὐδεμιᾶς καὶ ἐπ' οὐδεμιᾶ περιπτώσει ἀμοιβῆς ἢ φιλοδωρήματος. Ἀπαντες οἱ ἀποστελλόμενοι εἰς τὰς ἀποικίας καταδίκαι, ἅμα τῇ αὐτόθι ἀφίξει των, κατατάσσονται εἰς τὴν 4ην τάξιν ἐκτὸς τῶν καθ' ὑποτροπὴν καταδίκων κατατασσομένων εἰς τὴν 5ην τάξιν. Οἱ προβιβασμοὶ ἀπὸ τάξεως εἰς τάξιν γίνονται, τῇ προτάσει τοῦ ἐπὶ σωφρονισμοῦ διευθυντοῦ, ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τῆς ἀποικίας καὶ μετὰ ἐξάμηνον ἐν ἐκάστη τάξει διαμονήν. Διάφοροι πειθαρχικαὶ ποιναὶ ἐπιβάλλονται εἰς τοὺς παρεκτρεπομένους καταδίκους πρὸς διατήρησιν τῆς τάξεως, αἱ δὲ βαρύτεραι καὶ ἐγκληματικὸν φέρουσαι χαρακτηῖρα πράξεις δικάζονται ὑπὸ εἰδικοῦ στρατιωτικοῦ συμβουλίου.

Τοιοῦτος εἶναι ἐν συντόμῳ ὁ ὁργανισμὸς τοῦ ἰδιαιτέρου τούτου σωφρονιστικοῦ συστήματος, δι' οὗ ἐπιδιώκονται ταῦτοχρόνως δύο σκοποὶ, ὅ,τε τῆς ἀπαλλαγῆς τῆς Εὐρωπαϊκῆς Γαλλίας ἀπὸ ἐπικινδύνων κακούργων καὶ ὁ συνοικισμὸς τῶν ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης γαλλικῶν κτήσεων. Καὶ

ὁ μὲν πρῶτος κατορθοῦται βεβαίως μετ' ἐπιτυχίας, ἀλλ' ὁ δεύτερος ἐνεργεῖται δι' ἰδρύσεως ἀποικιῶν ἐκ κακούργων, οἵτινες εἶναι λίαν ἀμφίβολον ἐὰν ᾖναι τὸ καταλληλότερον πρὸς ἀποικισμόν στοιχεῖον. Ἄλλως τε μέγα διαπράττεται ἀδίκημα κατὰ τῶν ἀτυχῶν κατοίκων τῶν χωρῶν ἐκείνων, οἵτινες οὐδὲν ὀφείλουσιν ὅπως δέχωνται παρ' ἑαυτοῖς τὰ καθάρματα ἐτέρας κοινωνίας, ἅτινα ἀποστέλλει αὐτοῖς τὸ ἔθνος ὅπερ ἀνέλαβε τὸν ἐκπολιτισμόν των. Τὸ ἀδίκημα τοῦτο εἶναι πολὺ μεγαλείτερον ὅταν διαπράττεται ὑπὸ δημοκρατουμένου ἔθνους. Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν οἱ κάτοικοι τῶν ἐν Αὐστραλίας ἀγγλικῶν κτήσεων, εἰς ἃς διενεργεῖτο παρομοία ἀποστολὴ κακούργων ἐξηγέρθησαν δηλώσαντες τῇ Ἀγγλικῇ κυβερνήσει ὅτι ᾔσαν ἀποφασισμένοι νὰ ἐμποδίσωσι, καὶ διὰ τῶν ὅπλων ἐν ἀνάγκῃ, πᾶσαν ἐν τῷ μέλλοντι ἀποστολὴν κακούργων εἰς τὴν χώραν των, ἴσως καὶ αἱ γαλλικαὶ ἀποικίαι δὲν βραδύνωσι νὰ πράξωσι τὸ αὐτό.

ΑΓΓΛΙΑ

"Ὅσον ἀπλοῦν εἶναι τὸ ἀγγλικὸν σωφρονιστικὸν σύστημα ὑπὸ ἔποψιν γενικὴν, τόσῳ σύνθετον ἀποβαίνει ὑπὸ ἔποψιν καθαρῶς σωφρονιστικὴν. Ἡ τύσον ἐπιζητούμενη ἐνοποίησης τῶν ποινῶν ἀπχυντᾶται ἐν τῇ ἀγγλικῇ ποινικῇ νομοθεσίᾳ διακρινούσῃ δύο εἶδη ποινῶν τὴν φυλάκισιν (emprisonnement), ἥτις διαρκεῖ δύο καὶ πέντε ἔτη καὶ τὴν πλέον τῶν πέντε ἐτῶν μέχρι ζωῆς κάθειρξιν (servitude pénale). Τοιοῦτοτρόπως ἀποφεύγουσι τὰς περισσοτέρας ὑποδιαίρέσεις τῶν ποινῶν, αἵτινες ἤθελον κα-

τασθήσει ἔτι πολυπλοκωτέραν τὴν ἐφαρμογὴν σωφρονιστικοῦ συστήματος.

Ἡ φυλάκισις ἐκτίεται εἰς τὰς τοπικὰς φυλακὰς, αἵτινες εἶναι ἀνάλογοι τῶν γαλλικῶν νομαρχιακῶν. Διὰ τὰς μικρὰς ποινὰς ἐφαρμόζεται τὸ κοινὸν σύστημα μετὰ χωρισμοῦ κατὰ τὴν νύκτα. Κατὰ τὸν πρῶτον μῆνα οἱ σωφρονιζόμενοι καταγίνονται εἰς ἐργασίας ματαίας καὶ ἀνωφελεῖς, αἵτινες λειτουργοῦσι ἐν ἐκάστη φυλακῇ. Μετὰ τοῦτο ἀνχλαμβάνουσι χρησιμωτέραν ἐργασίαν. Κατ' ἀγγλικὸν λόγιον ὁ φυλακισμένος πρέπει νὰ ἐργάζεται ὀλίγον καὶ νὰ παράγῃ πολύ. Ὁ ἄγγλος κρατούμενος ἐργάζεται ἀποκλειστικῶς διὰ λογισμὸν τῆς κυβερνήσεως, ἐργάζεται δὲ δωρεὰν ὑποχρεούμενος πρὸς τοῦτο, ὅπως ἀνακουφίσῃ τὴν κυβέρνησιν ἐκ τῶν πολλῶν πρὸς συντήρησιν τῶν φυλακῶν δαπανῶν. Ἐν τούτοις ἀναλόγως τῆς ἐπιμελείας τοῦ ἀνταμείβεται κατὰ τὴν ἐκ τῆς φυλακῆς ἔξοδόν του διὰ χρηματικοῦ ποσοῦ 2—3 λιρῶν στερλινῶν, ὅπερ τῷ χρησιμεύει διὰ τὰς πρώτας τῆς ἀποφυλακίσεώς του ἡμέρας. Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης ἀποφεύγουσι καὶ ὀλόκληρον τὴν λογιστικὴν ὑπηρεσίαν, ἥτις ἀπαιτεῖται κατὰ τὸ γαλλικὸν σύστημα τῆς ἀνταμοιβῆς τῶν καταδίκων. Ἡ ἐργασία ἣν ἕκαστος εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ παράγῃ εἶναι ὠρισμένη, ἀλλὰ πᾶς ἐργαζόμενος πλέον τοῦ κεκαנוνισμένου ἐπιτυγχάνει τὰς λεγομένας συστάσεις, αἵτινες συντρέχωσιν εἰς τὴν ταχυτέραν ἀποφυλάκισίν του. Αἱ φυλακαὶ αἵτινες χρησιμεύουσι πρὸς σωφρονισμὸν τῆς πρώτης κατηγορίας τῶν καταδίκων εἶναι ὠκοδομημέναι ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀπομονωτικοῦ συστήματος, πλὴν ἡ ἐργασία καὶ ὁ περίπατος γίνεται ἐν κοινῷ ἀλλὰ μετὰ τῆς μεγαλειτέρας σιωπῆς, ἐφ' ὅσον ὅμως εἶναι ἐφικτὸν τηροῦσι καὶ

τὸ ἀπομονωτικὸν σύστημα, ὅπερ ἐφαρμόζουσιν μᾶλλον ἐπὶ τῶν ὑποδίκων, οἵτινες κρατοῦνται εἰς τὰς αὐτὰς φυλακάς. Κατ' ἀκρίβειαν τὸ ἐν ταῖς φυλακαῖς ταύταις λειτουργοῦν σύστημα εἶναι μίγμα ἀπομονωτικοῦ καὶ κοινοῦ συστήματος, δὲν ἐνδριατρίβω δὲ περιπλέον ὡς ὁμοίου τοῦ ἐν ταῖς γαλλικαῖς φυλακαῖς.

Ἡ *servitude pénale* (ἀναλογουσα πρὸς τὴν εἰρκτὴν καὶ τὰ δεσμὰ καθ' ἡμᾶς) συνίσταται κυρίως εἰς τὴν στέρησιν τῆς ἐλευθερίας μεθ' ὑποχρεώσεως ἀναγκαστικῆς εἰς ἐργασίαν. Ἡ ἑκτίσις τῆς ποινῆς ταύτης περιέχει 4 στάδια. Κατὰ τὸ πρῶτον στάδιον ὁ κατὰδικος διανύει ἐννεάμηνον κάθειρξιν καθαρῶς ἀπομονωτικὴν μετὰ τινος αὐστηρότητος ἐνεργουμένην. Κατὰ τὸ στάδιον τοῦτο ὁ κατὰδικος ὑφίσταται τρόπον τινα κάθαρσιν προετοιμαζόμενος διὰ τὸ δεύτερον στάδιον. Τοῦτο ἄρχεται ἀπὸ τοῦ δεκάτου μηνὸς εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ὁποίου ὁ ὑποστὰς τὴν ἐννεάμηνον ἀπομόνωσιν κατὰδικος μεταφέρεται εἰς ἄλλο τμήμα τῆς φυλακῆς ἢ εἰς ἄλλην φυλακὴν, ἐν ᾗ λειτουργεῖ τὸ κοινὸν σύστημα μετὰ χωρισμοῦ πάντοτε κατὰ τὴν νύκτα. Ἐν ταῖς φυλακαῖς ταύταις, αἵτινες ἀναλογοῦσι πρὸς τὰς γαλλικὰς *maisons centrales*, ἀναπτύσσεται ἅπασα ἡ πρακτικότης τῶν Ἀγγλων, ἐννοούντων κάλλιον παντὸς πῶς ὁ κατὰδικος πρέπει νὰ ἐργάζεται. Τοιουτοτρόπως ἀπαντᾷ τις φυλακὰς καθ' ὁλοκληρίαν ὠκοδομημένας ὑπὸ τῶν καταδίκων, ὡς ἡ ἐν **Wormwood scrubs** ὀλίγον ἔξωθεν τοῦ Λονδίνου φυλακὴ, ἣν ὅχι μόνον ὠκοδόμησαν ἐξ ὁλοκλήρου οἱ κατὰδικοι, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αἱ πρὸς οἰκοδομὴν αὐτῆς πλίνθοι παρ' αὐτῶν τῶν ἰδίων κατεσκευάσθησαν. Οἱ κρατούμενοι ἐν ταῖς φυλακαῖς ταύταις καταγίνονται προσέτι εἰς παντοειδεῖς ἄλλας

ἐργασίας αποκλειστικῶς διὰ λογαριασμὸν τῆς Κυβερνή-
σεως πολυειδῶς ὀφελουμένης ἐκ τῆς κατασκευῆς, πλεί-
στων εἰδῶν ἐκ τῶν ἀναγκαιούντων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν
διαφόρων κλάδων· οὕτω συναντᾷ τις ἐν ταῖς ἀγγλικαῖς
φυλακαῖς πλήρη ἐργαστᾶσια ραπτικῆς, ὑποδηματοποιίας,
βουλουργίας, σιδηρουργίας, τυπογραφίας κτλ. κτλ, ἐν οἷς
ἐργάζονται κατὰδικοι, οἵτινες πρὸ τῆς εἰς τὴν φυλακὴν
εἰσόδου τῶν δὲν εἶχον κανὲν ἐπαγγέλμα ἢ κατεγίνοντο εἰς
ἐντελῶς διαφόρους ἐργασίας. Οἱ πλείστοι ἐκμανθάνουσιν
ἐν τῇ φυλακῇ διάφορα βιοποριστικὰ ἐπαγγέλματα. Ἀλλὰ
καὶ εἰς ἐργασίας ἔξω τῶν φυλακῶν ἀσχολοῦνται οἱ ἀγγλοι
κατὰδικοι ὥς π. χ. εἰς λιμενικὰ ἔργα, ὁδοποιίαν, καλ-
λιέργειαν τῆς γῆς κτλ. Διὰ τῆς εὐστόχου χρησιμοποίη-
σεως τῶν καταδίκων κατορθοῦται ἅφ' ἐνὸς μὲν ὅπως ἡ
δαπάνη πρὸς κατασκευὴν, διατήρησιν καὶ λειτουργίαν τῶν
φυλακῶν μετριάζεται καταπληκτικῶς ἢ καὶ καλύπτεται
ἐνίοτε ὑπὸ τοῦ προϊόντος τῶν ἐν αὐταῖς ἐκτελουμένων ἔρ-
γων. Κατὰ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἐν
Chatam μεγάλης φυλακῆς οἱ ἐν αὐτῇ κατὰδικοι στοι-
χίζουσι εἰς τὸ κράτος 1—3 λίρας μόνον κατ' ἔτος, ὑπο-
λογιζομένου εἰς 10 λίρας τοῦ ἐκ τῆς ἐργασίας ἐκάστου
φυλακισμένου προκύπτοντος κέρδους, ὅπερ ἀλλαχοῦ ὀφε-
λοῦνται οἱ χορηγοῦντες τὴν ἐργασίαν ἐργολάβοι. Ἀφ'
ἐτέρου κατωρθώθη ἂν μὴ νὰ ἀποφύγῃσι, τοῦλάχιστον νὰ
μετριάσωσι τὸν μέγαν συναγωνισμόν ὃν προξενοῦσιν εἰς
τὸ ἐμπόριον τὰ προϊόντα τῶν φυλακῶν ἐν ἄλλοις ἔθνεσι.
Καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπάρχει μικρὸς ἑμμεσος συναγωνισμὸς ἐνεκὰ
τῆς ἐργασίας τῶν φυλακῶν, ἀνθ' ὧν ἠδύναντο ἐργαστᾶσια
νὰ προμηθεύωσι τῇ Κυβερνήσει τὰ ἀντικείμενα, ὧν ἔχει
ἀνάγκην, ἀλλ' οὗτος περιορίζεται εἰς ὀλίγα εἶδη, τὴν ἐκ

τούτου δὲ ὠφέλειαν αἰσθάνεται ὁ δημόσιος θησαυρός.

Οἱ διαιτώμενοι ἐν ταῖς ἀγγλικαῖς φυλακαῖς τρέφονται ἄρκετὰ καλῶς τρεῖς τῆς ἡμέρας, δὲν ὑπάρχει δὲ ἐν αὐταῖς σύστημα παντοπωλείων, συνεπῶς πᾶς κατὰδικος περιορίζεται εἰς τὴν τροφήν ἣν τῷ παρέχει τὸ κράτος, ὥστε καὶ οἱ δυνάμενοι νὰ προσμῆτεύωνται καλλιτέραν καὶ ἀφθονώτεραν τροφήν περιορίζονται εἰς ταύτην. Ἡ πολυφαγία θὰ ἀπετέλει ἀπόλαυσιν μὴ ἐπιτρεπομένην ἐν φυλακῇ. Ὁ κανὼν οὗτος δὲν φθάνει μέχρις ἀπανθρωπίας, καθόσον εἰς τοὺς δεομένους λόγῳ ὑγιείας συμπληρωτικῆς τροφῆς, παρέχεται τοιαύτη διαταγὴ τοῦ ἱατροῦ. Ἀλλὰ τινες στέρησεις κάμνουν τὸν κατὰδικον νὰ αἰσθάνηται ὅτι διατελεῖ ὑπὸ σωφρονισμὸν ὡς π. χ. ἡ στέρησις καπνοῦ, ἐφημερίδων, ἀλληλογραφίας, ἥτις ἐπιτρέπεται ἀνὰ ὠρισμένα χρονικὰ διαστήματα, ἅτινα σμικρύνονται ἢ μεγεθύνονται ἀναλόγως τῶν τάξεων, εἰς ἃς διαιροῦνται οἱ κατὰδικοι, κατὰ λόγον τῆς ἐπιμελείας καὶ τῆς καλῆς διαγωγῆς, ἣν δεικνύουσιν ἐν τῇ φυλακῇ· τὸ μικρότερον διάστημα εἶναι τρίμηνον τὸ δὲ μεγαλείτερον ἑξάμηνον. Τὰ αὐτὰ ἰσχύουσι διὰ τὰς ἐπισκέψεις, ἃς δύνανται νὰ δεχθῶσι διαρκούσης τῆς καθεύξεώς των. Ἀφ' ἐτέρου ἡ διανοητικὴ ἀνάπτυξις ἀποτελεῖ μίαν τῶν κυριωτέρων φροντίδων τῆς σωφρονιστικῆς διευθύνσεως, ἐν ἴσῃ δὲ μοίρᾳ τάσσεται καὶ ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία.

Τὸ τρίτον στάδιον τῆς περὶ ἧς πρόκειται ποινῆς εἶναι ἡ ὑπὸ ὅρους προσωρινὴ ἀπελευθέρωσις (libération conditionnelle), θεσμὸς κατ' ἐξοχὴν λειτουργῶν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ οὗτινος τὰ ἀποτελέσματα ἔχουσι λαμπρὰν ἐπιτυχίαν, ὑπολογιζόμενα εἰς 90 καὶ πλέον ἐπὶ τοῖς 100. Ἐὰν ὁ κατὰδικος διανύσας τὰ 3)4 τῆς ποινῆς του δείξῃ καλὴν

διαγωγήν καὶ ἐν γένει ἐμπνεύσῃ τὴν πεποιθήσιν ὅτι ὁ σωφρονισμὸς ἐπέδρασεν ἱκανῶς ἐπ' αὐτοῦ, ὅταν δηλ. ὑπάρχωσιν αἱ ὑπὸ τῶν εἰδικῶν κανονισμῶν ἀπαιτούμεναι συστάσεις, ὁ κατὰδικος τίθεται εἰς προσωρινὴν ἐλευθερίαν ἐφοδιαζόμενος δι' ἀδείας καὶ μικροῦ χρηματικοῦ βοηθήματος. Ἀπολυόμενος δὲν ἀφίεται εἰς τὴν τύχην του καὶ εἰς τὴν δυσπιστίαν μεθ' ἧς θέλει τὸν ὑποδεχθῇ πᾶς τις πρὸς ὃν ἤθελεν ἀποτανθῇ ἵνα ζητήσῃ ἐργασίαν, ἀλλὰ τίθεται ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν φιланθρωπικῶν ἐταιριῶν (*Sociétés de patronage*), αἵτινες τὸν προστατεύουσι καὶ τῷ παρέχουσιν ἐργασίαν, ὡς ἐκ τῶν σχέσεων των πρὸς διάφορα ἐργοστάσια, ἃς ἐπὶ τούτῳ ἔχουσι συνάψει. Οὕτω ὁ ἐξερχόμενος τῆς φυλακῆς κατὰδικος ποδηγετεῖται καὶ εὐρίσκει ἀρκοῦσαν ὑποστήριξιν, ὥστε νὰ μὴ ὑποπέσῃ ἐξ ἐλλείψεως ἐργασίας ἐκ νέου εἰς σφάλμα. Αἱ φιλανθρωπικαὶ αὗται ἐταιρίαι προῖόν τῆς ἀγγλικῆς πρακτικότητος, λειτουργοῦσιν ἐν Ἀγγλίᾳ μετ' ἐπιτυχίας πληρεστάτης, ὡς δεικνύει ἡ ἀπομίμησις των ἐν Γαλλίᾳ καὶ Βελγίῳ. Οἱ ἄγγλοι λέγουσι πολὺ ὀρθῶς ὅτι τὸ ἔργον τοῦ σωφρονισμοῦ δὲν συνεπληρώθη ἔμ.α ὡς τεθῇ εἰς τὴν θύραν τῆς φυλακῆς ὁ ἀπολυόμενος κατὰδικος· τοῦτο θὰ ἦτο ἡμιτελές. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀκριβῶς ἄρχεται ἡ ἀποτελεσματικωτέρα ἐργασία τοῦ σωφρονισμοῦ ἢτοι ἡ ποδηγέτησις καὶ προσοχὴ ἐπὶ τοῦ ἀπολυομένου κατὰδίκου. Ἄνευ τούτου αἱ δαπάναι, ἃς ἀπαιτεῖ ἡ διατήρησις τῶν φυλακῶν, ἡδύναντο νὰ παραβληθῶσι πρὸς σποράν ἄλατος ἐν γονίμῳ γαίᾳ. Ὁ προσωρινῶς ἀπολυόμενος κατὰδικος δὲν ἀπολύεται ὀριστικῶς εἰμὴ μετὰ τὴν ὀλοσχερῇ παρέλευσιν τοῦ χρόνου τῆς ποινῆς, ἐὰν δὲ τυχὸν ὁ ἐν τοιαύτῃ προσωρινῇ ἀπολύσει διατελὼν κατὰδικος ὑποπέσῃ εἰς νέον σφάλμα ἢ πα-

ραλείψη διαγεγραμμένους τύπους ὅσον ἀφορᾷ τὴν διαμονὴν αὐτοῦ, ἀνακαλεῖται εἰς τὴν φυλακὴν, ὅπου ἐκτίει ὀλόκληρον τὸ ὑπολειπόμενον τῆς ποινῆς του, μὴ λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ χρονικοῦ διαστήματος καθ' ὃ διετέλεσεν ἐν προσωρινῇ ἀποφυλακίσει.

Τὸ τέταρτον καὶ τελευταῖον στάδιον εἶναι ἡ ὀριστικὴ ἀπόλυσις ἐκ τῶν φυλακῶν, μετὰ τὴν ὀλοσχερῇ ἐκτίσιν ἢ πάροδον τοῦ χρόνου τῆς ποινῆς. Καὶ ὁ τοιοῦτοτρόπως ἀπολυθεὶς ὑπάγεται ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῶν φιλανθρωπικῶν ἐταιριῶν, ἐκτὸς ἐκὼν ἀποδείξῃ ἀρκοῦντα μέσα, ἅτινα νὰ τῷ ἀσφαλίσωσι τὸν ἐντιμον βίον. Τόσον ὅμως οὗτοι ὅσον καὶ οἱ τῆς προτελευταίας κατηγορίας ἐπιβλέπονται ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας κατὰ τρόπον οὐχὶ ὀχληρὸν καὶ ἐπιζήμιον αὐτοῖς, ἀλλ' ἐν τῷ συμφέροντι τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας. Τοιοῦτον εἶναι ἐν βραχυτάτῳ τὸ ἀγγλικὸν σωφρονιστικὸν σύστημα, ὅπερ ἐν τῇ ἰδιορρυθμίᾳ του λειτουργεῖ ὡς ἄριστα παρὰ τοῖς Ἀγγλοῖς, οἵτινες γνωρίζουσι νὰ συνδυάζωσι τὸ ὠφέλιμον μετὰ τοῦ πρακτικοῦ.

Ἐκτὸς τῶν φυλακῶν, αἵτινες ὑπάγονται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργείου, ὑπάρχουσι καὶ σωφρονιστικὰ ἐκπαιδευτικὰ σχολεῖα, ἀνάλογα τῶν ἐν τοῖς ἄλλοις κράτεσι τοιούτων, ἐν οἷς ἐκπαιδεύονται οἱ ἀνήλικοι, οἳ τε καταδικασθέντες, ὡς ἐνεργήσαντες μετὰ διακρίσεως, καὶ οἱ δι' ἑλλειψιν τοιαύτης ἀθωωθέντες. Τὰ ἐκπαιδευτικὰ ταῦτα σχολεῖα ὑπάγονται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ὑπουργείου.

Ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκτὸς τοῦ βαθμολογικοῦ τούτου σωφρονιστικοῦ συστήματος λειτουργεῖ καὶ τὸ ἱρλανδικὸν σύστημα, τὸ καὶ προοδευτικὸν καλούμενον, ὅπερ διαφέρει τοῦ πρώτου κατὰ τοῦτο, ὅτι ὁ κατὰδικος κατὰ σειρὰν

προοδευτικὴν κατ' ἀρχὰς κλείεται ἐν κελλίῳ, εἶτα μεταφέρεται εἰς φυλακὴν κοινῷ συστήματος. μετὰ τοῦτο ἀντὶ τῆς προσωρινῆς ἀπολύσεως ὁδηγεῖται εἰς ἄσυλα ἰδρυμένα παρὰ ταῖς φυλακαῖς, μεθ' ὃ ἐπέρχεται ἡ ὁριστικὴ ἀπόλυσις. Κατὰ βάθος ὅμως ἡ βάσις ἀμφοτέρων τῶν συστημάτων εἶναι αὐτή.

Πρό τινων ἐτῶν ἐνεργεῖτο ὡσαύτως ἡ ἀποστολὴ κατὰ δίκων εἰς τὰς ἐν Αὐστραλίας ἀγγλικὰς κτήσεις, ἀλλ' αὕτη ἤδη ἔπαυσε συνεπεία τῆς ἀντιστάσεως, ἣν ἀντέταξαν οἱ αὐτόθι κάτοικοι.

ΒΕΛΓΙΟΝ

Τὸ Βέλγιον εἶναι ἡ μόνη χώρα ἐν ἣ μετ' ὀλίγον, διὰ τῆς ἀνοικοδομήσεως ἐλαχίστων τινων φυλακῶν, θὰ ὑπάρχη τέλειον καὶ ὁμοιόμορφον σωφρονιστικὸν σύστημα. Ἐν Βελγίῳ λειτουργεῖ θαυμασίως τὸ ἀπομονωτικὸν σύστημα κατὰ τρόπον δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πρότυπον πανταχοῦ, ὅπου εἰσάγεται τοῦτο. Ὡς αἷτιον τῆς καλῆς διοργανώσεως τῶν φυλακῶν τοῦ Βελγίου δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ κατορθωθείσα ἐνοποιήσις τῶν ποινῶν. Ὡς εἶναι γνωστὸν οἱ Βέλγοι ἀπεδέχθησαν τὸν γαλλικὸν ποινικὸν κώδικα τοῦ 1810, τῷ 1867 ὅμως τὸν ἐτροποποίησαν ἀπλοποιήσαντες τὰς ποινὰς καὶ καθιερώσαντες τὸ κελλίον (cellule). Ἀφ' ἐτέρου ἡ βελγικὴ κυβέρνησις κατώρθωσε νὰ ἀγοράσῃ παρὰ τῶν νομῶν ἀπάσας τὰς φυλακάς, ἀνεγείρῃ δὲ νέας τοιαύτας, ὥστε σήμερον ἅπασαι αἱ φυλακαὶ ἀνήκουσιν αὐτῇ, ὅπερ δὲν συμβαίνει ἐν Γαλλίᾳ. Ὁ σωφρονιστικὸς ὀργανισμὸς τοῦ Βελγίου, παρουσιάζεται ὑπὸ δύο τύπους: τὸν ἀπομονωτικὸν καὶ τὸν κοινόν.

Τὸ ἀπομονωτικὸν σύστημα, ἐφαρμόζεται ἀδιακρίτως ἐπὶ ὑποδίκων καὶ καταδίκων ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξαιρέσεως ἢ διακρίσεως ποινῆς. Ἡ θητεία τοῦ κελλίου εἶναι δεκαετῆς, ἡ περαιτέρω δὲ διαμονὴ ἐν αὐτῷ ἀφίεται εἰς τὴν θέλησιν τοῦ καταδίκου. Ἡ ἀπομονωτικὴ ὅμως κάθειρξις ἐν κελλίῳ συνεπιφέρει αὐτοδικαίως μείωσιν τῆς ποινῆς, ἥτις φθάνει μέχρι τοῦ ἡμίσεως αὐτῆς. Ἡ ἐργασία εἶναι ὑποχρεωτικὴ εἰς δὲ τοὺς ἄρνούμενους νὰ ἐργασθῶσιν ἐπιβάλλονται ποιναὶ ὠρισμέναι. Ἐκκλησία, σχολεῖον καὶ περιπατητήριον ὑπάρχουσιν ἐν ἐκάστη φυλακῇ τοιοιουτοτρόπως διηρημένα, ὥστε ἀποβαίνει ἀδύνατος ἡ συνάντησις δύο καταδίκων ἢ συνεννόησις αὐτῶν. Καὶ πλυντήρια δὲ ὑπάρχουσιν ἀπομονωτικὰ καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ἐργασίας, ἐν τῷ μαγειρείῳ λ.χ. κτλ. μεταχειρίζονται καταδίκους, χωρὶς ὅμως τὸ παράπαν νὰ παραβιάζεται ἡ ἀπομόνωσις. Τὸ σύστημα τῆς χορηγήσεως τῆς ἐργασίας εἶναι σύνθετον, καθόσον ὑπάρχουσι καὶ ἐργολάβοι χορηγοῦντες τοιαύτην, πλὴν καὶ τὸ δημόσιον κατασκευάζει ἐν ταῖς φυλακαῖς μέρος τῶν ἐνδυμάτων τοῦ στρατοῦ. Οἱ κρατούμενοι ἀμείβονται ἐργαζόμενοι, ἐκ τῆς ἐργασίας των δὲ ταύτης ὀφείλεται τὸ μὲν δημόσιον τὸ ἡμισυ, ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου ἡμίσεως τὸ μὲν 1)4 χρησιμεύει ὡς παρακαταθήκη, τὸ δὲ ἕτερον 1)4 δύναται ὁ κατάδικος νὰ διαθέσῃ εἴτε βελτιόνων τὴν τροφήν του διὰ τῆς προμηθείας συμπληρωματικῶν εἰδῶν, ἅτινα ἐπιτρέπονται, εἴτε ἄλλως πως. Τὰ συμπληρωματικὰ εἶδη προμηθεύει αὐτὸ τὸ δημόσιον, ἐκ τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς ἀποθηκῶν, ἐπὶ ὠρισμέναις τιμαῖς, μὴ ὑπάρχοντος τοῦ ἐν ταῖς γαλλικαῖς φυλακαῖς πανιοπωλείου (cantine). Ἡ τροφή χορηγεῖται ὡσαύτως παρὰ τοῦ δημοσίου, οὐχὶ δὲ ὑπὸ εἰδικῶν ἐπὶ τούτῳ ἐργολάβων· τὸ δημόσιον

ποιεῖται τὰς ἀναγκαίας προμηθείας τῶν πρώτων ὑλῶν, ἡ τροφή δὲ κατασκευάζεται ἐν ταῖς φυλακαῖς, ὑπὸ τῶν ἰδίων καταδίκων καὶ ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπίβλεψιν τῆς διευθύνσεως, εἶναι δὲ αὕτη ἀρχετὰ καλὴ, παρεχομένου τρις τῆς ἐβδομάδος κρέατος, τὰς δὲ λοιπὰς ἡμέρας ὀσπρίων καὶ λοιπῶν λαχανικῶν. Εἰς τοὺς καταδίκους ἐπιτρέπεται τὸ κάπνισμα ἀλλὰ μόνον ἐν τοῖς περιπατητηρίοις, τοῖς ἐπιτρέπεται δὲ νὰ δέχωνται ὡσαύτως ἐπισκέψεις τῶν συγγενῶν των ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος καὶ νὰ ἀλληλογραφῶσι. Διάφοροι πειθαρχικαὶ ποιναὶ συντελοῦσιν εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ἐσωτερικῆς τάξεως. Ἡ σιωπὴ εἶναι ἐπιβεβλημμένη, αἱ δὲ ἐκτελούμεναι ἐν αὐταῖς ἐργασίαι εἶναι πολυειδεῖς κατ' οὐδὲν καθυστεροῦσαι τῶν ἐν ταῖς κοιναῖς φυλακαῖς ἐκτελουμένων τοιούτων, π.χ. ραπτικὴ, ξυλουργικὴ, σιδηρουργικὴ, ὑποδηματοποιία καὶ κατασκευὴ πλείστων μικρῶν ἀντικειμένων.

Ἰδιαίτερον χαρακτηριστικὸν τῆς τελείας λειτουργίας τοῦ ἀπομονωτικοῦ συστήματος ἐν Βελγίῳ, τυγχάνει ἡ ἀποφυγὴ ἀκριβῶς τῶν ἐλαττωμάτων, ἅτινα παρετηρήθησαν ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτοῦ ἀλλαχοῦ. Τοῦτέστιν ἐν Βελγίῳ ὁ κατάδικος δὲν ἀποκλείεται πάσης συγκοινωνίας रिπτόμενος εἰς στενὸν δωμάτιον, εἰς ὃ νὰ καταληφθῇ ὑπὸ μανίας, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας, ἡ κυρία φροντίς τῆς βελγικῆς σωφρονιστικῆς διοικήσεως περιστρέφεται εἰς τὴν μὴ προσέγγισιν καὶ συνταύτισιν τῶν καταδίκων, ἧτις δύναται νὰ ἀποβῇ ὀλεθρία. Ἐκτὸς ὅμως τούτου, ὁ κατάδικος δέχεται πολλὰς ἐπισκέψεις τοῦ διευθυντοῦ καὶ ἄλλων ὑπαλλήλων τῆς φυλακῆς, τῶν συγγενῶν του, ὡς καὶ τῶν μελῶν φιланθρωπικῶν ἐταιριῶν, ἅτινα ἐπισκέπτονται τὰς φυλακὰς καὶ ἐνθαρρύνουσι τοὺς καταδικαίους εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος.

Ἐν τούτοις μεθ' ὅλην τὴν τελειότητα τῆς λειτουργίας.

τῶν ἀπομονωτικῶν ἐν Βελγίῳ φυλακῶν, ἡ δεκαετής διάρ-
κεια τῆς ἀπομονώσεως ἐν κελλίῳ ἔχει πολλοὺς τοὺς ἀντα-
γωνιστάς, τελευταῖον δὲ κατεκρίθη μετὰ δυνάμεως ἡ πα-
ράτασις αὕτη τοῦ κελλίου ὡς ὑπερβολικὴ, καθιστῶσα τοὺς
οὕτω σωφρονιζομένους μανιώδεις ἢ βλάκας. Τοῦτο παρε-
τηρήθη ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων· πολλοὶ ἐπισκέπται τῶν
βελγικῶν φυλακῶν ἐξετάσαντες καταδίκους, οἵτινες εἶχον
ὑποστῆ δεκαετῇ ἀπομόνωσιν ἐν κελλίῳ εὖρον αὐτοὺς ἡθι-
κῶς μεταβέβλημένους, νευρικοὺς καὶ ἐπὶ τέλους μανιακοὺς.
Κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν μου ἐν ταῖς βελγικαῖς φυλακαῖς ἐζή-
τησα καὶ συνωμίλησα μετὰ δεκάδος καταδίκων ὑποστάντων
μακρὰν ἐν κελλίῳ κάθειρξιν. Οἱ πλεῖστοι τούτων ἦσαν
ἄνθρωποι ἐργατικοί· ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἡ μακρο-
χρόνιος ἀπομόνωσις εἶχεν ἀπαλύνει ἐπὶ τοσοῦτον τὴν λει-
τουργίαν τοῦ πνεύματός των, ὥστε ἡ μετ' αὐτῶν συνε-
νόησις ἦτο δυσκολωτάτη. Οἱ πλεῖστοι αὐτῶν εὐρισκόμε-
νοι ἤδη ἐν κοινῷ συστήματι ἐξέφραζον τὴν προτίμησίν
των ὑπὲρ τοῦ ἀπομονωτικοῦ συστήματος, ἠγνόουν δὲ πῶς
εὐρίσκοντο ἐν κοινῇ φυλακῇ, μολονότι κατὰ νόμον μετὰ
δεκαετῇ κάθειρξιν ὁ κατάδικος δύναται νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ
τῶν δύο συστημάτων, ὡς λόγος δὲ προτιμῆσεως ταύτης
ἐφέρετο ὑπὸ τῶν περισσοτέρων ἢ μείωσις τῆς ποινῆς ἢν
αὐτοδικαίως ἐπιφέρει ἡ ἀπομονωτικὴ κάθειρξις, καὶ ἡ με-
γαλειτέρα εὐκολία τοῦ νὰ δέχωνται ἐπισκέψεις τῶν συγ-
γενῶν των, οἵτινες κατὰ σύμπτωσιν κατοικοῦσι πλησίον
ἀπομονωτικῆς φυλακῆς καὶ τὰ παρόμοια. Κρίνω ἰδιαιτέ-
ρας μνείας συνέντευξιν, ἣν ἔσχον μετὰ καταδίκου ὑπο-
στάντος ἐν τῇ φυλακῇ τῆς Λουβαίν εἰκοσιπενταετῇ ἐν
κελλίῳ κάθειρξιν. Ὁ κατάδικος οὗτος μολονότι ἐγήρα-
σεν ἐν τῇ φυλακῇ, διετῆρει κάπως τὰς διανοητικὰς του

δυνάμεις. Ἡ ἱστορία του ἐν συντόμῳ εἶναι ἡ ἐξῆς: Εἶχε καταδικασθῇ εἰς θάνατον μετὰ δεκαετῇ δὲ ἀπομονωτικὴν κάθειρξιν ἐδήλωσε τὴν ἐπιθυμίαν του ὅπως μεταφερθῇ εἰς φυλακὴν κοινοῦ συστήματος, πλὴν ἐκεῖ δὲν ἠδύνατο νὰ συμβιώσῃ μετὰ τῶν ἄλλων συναδέλφων του, μεθ' ἐνὸς τῶν ὁποίων ἦλθε εἰς χεῖρας καὶ τὸν ἐφόνευσε· καταδικασθεὶς ἐκ δευτέρου εἰς θάνατον, διανύει ἤδη τὸ εἰκοστὸν πέμπτον ἔτος τῆς ἀπομονώσεώς του. Δὲν ἐπιθυμεῖ πλέον νὰ μεταφερθῇ εἰς φυλακὴν κοινοῦ συστήματος βαρυνόμενος καὶ μὴ ὑποφέρων τὸν θόρυβον καὶ τὴν συναναστροφὴν, ἀπώλεσε δηλαδὴ τὴν κοινωνικότητα, δι' ἣν κατ' ἐξοχὴν διεκρίνεται ὁ ἄνθρωπος. Ἀλλ' οὔτε διὰ τὴν κοινωνίαν εἶναι πλέον χρήσιμος, ὁ ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας σωφρονισθεὶς κατὰ δίκον. Ἡ κοινωνία θὰ τὸν ἐνοχλῇ, τὰ δὲ εὐπαθῇ κατασταθέντα νεῦρά του θέλουσιν ἐρεθισθῇ εἰς τὴν παραμικρὰν ἀφορμὴν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα θὰ ᾔῃναι ἢ ἐκ νέου εἴσοδος εἰς τὴν φυλακὴν ὅπου μόνον θὰ εὕρισκῃ ἡσυχίαν.

Ἐκτὸς τῆς μακρᾶς θητείας τῶν κελλίων ἡ ὁμοιόμορφος διὰ πάντα ἐγκληματίζον ἐφαρμογὴ τοῦ αὐτοῦ σωφρονιστικοῦ συστήματος ἐξελέγχεται πλημμελὲς, μὴ ἐπιτρέπουσα βαθμολόγησιν τινὰ ἐν τῇ ἐκτίσει τῆς ποινῆς. Οὕτω ὁ ἐπιφοβώτερος δολοφόνος ὑποβάλλεται εἰς τὸ αὐτὸ σωφρονιστικὸν σύστημα εἰς ὃ καὶ ὁ εἰς δεκαήμερον φυλάκισιν δι' ἐλαφρόν τι πλημμέλημα καταδικασθεὶς. Διὰ τὰς μικρὰς δὲ ποινὰς τὸ ἀπομονωτικὸν σύστημα ἀποδεικνύεται ἀνωφελὲς μὴ παρεχομένου τῷ σωφρονιστικῷ μηχανισμῷ τοῦ ἀπαιτουμένου χρόνου ὅπως λειτουργήσῃ καὶ παράξῃ τὰ ἀποτελέσματα, ἅτινα σκοποῦνται ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἀπομονωτικοῦ συστήματος. Ταῦτα ἐπικυροῖ καὶ ὁ γενικὸς ἐπιθεωρητὴς τῶν φυλακῶν τοῦ Βελγίου κ. Ad. Prius, διὰ

τῆς τελευταίας δημοσιευθείσης ἐκθέσεως ἐπὶ τοῦ νόμου τῆς προσωρινῆς ἀποφυλακίσεως, ἀναγνώριζων τὴν ἀνάγκην μεταρρυθμίσεων ἐν τῷ σωφρονιστικῷ τοῦ Βελγίου ὀργανισμῷ.

Ἡ οἰκοδομικὴ τῶν βελγικῶν φυλακῶν εἶναι ἑξοχος. Ὡς τύπος δύναται νὰ ληφθῇ ἡ ἐν Λουβαίν φυλακὴ· ἐντελεστέρα ὅμως ταύτης εἶναι ἡ ἐν Saint Gilles προαστείῳ τῶν Βρυξελλῶν, ἥς διευθυντῆς τυγχάνει ὁ δεινὸς περὶ τὰ σωφρονιστικὰ κ. Στέβενς, ἀλλ' αὕτη ἀποκλίνει μᾶλλον εἰς τὸ πολυτελὲς στοιχίσασα περὶ τὰ 6 ἑκατομμύρια φράγκων, ἐνῷ ἡ τῆς Λουβαίν, ἥτις περιέχει τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν κελλίων ἐστοίχισε μόνον 1,690,000 φρ. Ἡ διαφορὰ εἶναι μεγίστη, ἐνῷ ὅσον ἀφορᾷ τὴν χρησιμότητα τῆς φυλακῆς καὶ τὰς ἐν αὐτῇ εὐκολίας ἡ διαφορὰ εἶναι ἐλαχίστη, οὐδεμία δὲ ὅσον ἀφορᾷ τὸν χῶρον, ἀμφοτέρων δυναμένων νὰ περιλάβωσι 600 καταδίκους, ἥτοι τὸν ἀνώτερον ἀριθμὸν κατὰ τὰ παραδεδεγμένα. Αἱ Βελγικαὶ φυλακαὶ κατὰ μέσον ὅρον στοιχίζουσι 3,000 φράγκων κατὰ κελλίον, πλὴν σήμερον τόσον ἐν Βελγίῳ ὥς καὶ ἐν Γαλλίᾳ κατόρθωσαν νὰ μειώσωσιν ἀκόμη τὴν τιμὴν ταύτην εἰς 2.500 φράγκων.

Ἰδιαιτέρας ἐπίσης φροντίδος τυγχάνει ἐν ταῖς βελγικαῖς φυλακαῖς ἡ ἠθικὴ καὶ διανοητικὴ κατάστασις τῶν καταδίκων, ἥς τηρεῖται λογαριασμὸς (*comptabilité morale*). Ἡ διοικήσεις βεβαιοῖ τὴν ἠθικὴν κατάστασιν τῶν φυλακιζομένων, εἰς πολλὰς δὲ φυλακὰς καὶ ζυγίζονται οἱ κατάδικοι εἰσερχόμενοι, ὥστε νὰ ᾔηται δυνατὸν ἡ ἐκτίμησις τῆς ἐπιγενομένης βελτιώσεως τόσον ἠθικῶς ὥς καὶ ὕλικῶς.

Εἶναι ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας ὅτι τὸ ἀπομονωτικὸν σύστημα λειτουργεῖ ἐν Βελγίῳ θαυμασίως, πλὴν ἐὰν ἐξε-

τάσωμεν αὐτὸ ὑπὸ τὸν τελικὸν σκοπὸν ὃν ἐπιδιώκει πᾶς σωφρονιστικὸς ὀργανισμὸς, τὴν ἀπόδοσιν δηλ. εἰς τὴν κοινωνίαν ἀντὶ κακούργων χρηστῶν πολιτῶν, νομίζω ὅτι ὡς πρὸς τοῦτο στερεῖται πρακτικότητος, ἥς ἀφθονεῖ ὁ ἀγγλικὸς σωφρονιστικὸς ὀργανισμὸς. Ἐν Βελγίῳ δὲν ὑφίσταντο φιλανθρωπικαὶ ἐταιρίαι (sociétés de patronage) ὧν ἔργον εἶναι ἡ ποδηγέτησις καὶ προστασία τῶν ἀπολυομένων ἐκ τῶν φυλακῶν καταδίκων, οἵτινες ἐπανερχόμενοι εἰς τὴν κοινωνίαν μυρίας ἀπαντῶσι δυσκολίας πρὸς ἔντιμον ἀποκατάστασιν καὶ ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου πολλοὶ ἐπαναπίπτουσιν εἰς τὸ ἔγκλημα. Ἡ ἵδρυσις τοιούτων ἐταιριῶν μόλις πρὸ ὀλίγου ἤρξατο νὰ ἐνεργῇται ἐν Βελγίῳ, συμπληρουμένη δὲ θέλει ἀποτελέσει τὴν ἐτέραν βάσιν τοῦ σωφρονιστικοῦ συστήματος, ὅπερ τοιοῦτοτρόπως θέλει λειτουργεῖ ἐν ἐπιτυχεῖ τελειότητι καὶ παραγάγει τοὺς ἐπιδιωκομένους δι' αὐτοῦ καρπούς.

Τὸ κοινὸν σύστημα δὲν λειτουργεῖ εἰμὴ διὰ τοὺς καταδίκους, οἵτινες ὑποστάντες δεκαετῇ ἀπομονωτικὴν καθεύξιν δηλοῦσι τὴν ἐπιθυμίαν των νὰ μεταφερθῶσιν εἰς τὴν ἐν Γάνδῃ φυλακὴν κοινοῦ συστήματος. Ἡ φυλακὴ αὕτη εἶναι ἀρχαιοτάτη κτισθεῖσα τῷ 1772 ὑπὸ τῆς Μαρίας Θηρεσίας, συμπληρωθεῖσα δὲ τελευταῖον διὰ προσθήκης πτερύγων τινων χρησιμεύει πρὸς καθεύξιν ἐν κοινῷ καταδίκων εἰς ἰσόβια δεσμὰ καὶ εἰς θάνατον (τῶν θανατικῶν ποινῶν μὴ ἐκτελουμένων), οἵτινες ὑπέστησαν ἤδη τὴν δεκαετῇ ἀπομόνωσιν. Ἐκτὸς τούτων ἐν ἰδιαιτέρῳ πτέρυγι κρατοῦνται οἱ ἀνήλικοι κατὰδικοι, οἱ κατὰ τῶν 17 ἐτῶν καταδικασθέντες ὡς ἐνεργήσαντες μετὰ διακρίσεως. Εἶναι δύο ἡλικίαι καθ' ἃς ἡ ἀπομόνωσις θὰ ᾔητο ἀφόρητος. Ἡ δίαίτα καὶ ἡ ἐν γένει βίωσις ἐν τῇ φυλακῇ

ταύτη εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν τῶν γαλλικῶν maisons centrales. Ἡ ἐργασία εἶναι καλῶς ὀργανισμένη τελειότερα μὲν διὰ τοὺς ἀνηλίκους ἐκμανθάνοντας ἐπάγγελμά τι, ἐλαφρότερα δὲ διὰ τοὺς λοιποὺς καταδίκους καταναλώσαντας τὸν βίον ἐν τῇ φυλακῇ, ὀλίγων ὄντων μεταξὺ αὐτῶν ἱκανῶν εἰς βαρείας ἐργασίας, ἀποτελούντων δὲ εἶδος ἀπομαχικοῦ σώματος τροφίμων τῶν φυλακῶν.

Ὁ θεσμὸς τῆς προσωρινῆς ἀπολύσεως (libération conditionnelle) μόλις πρὸ ὀλίγου εἰσῆχθη ἐν Βελγίῳ διὰ τοῦ νόμου τῆς 31 Μαΐου 1888. Κατὰ τοῦτον οἱ κατάδικοι δύνανται προσωρινῶς καὶ ὑπὸ ὄρον νὰ τεθῶσιν εἰς ἐλευθερίαν ἐὰν ἔχωσι συμπληρώσει τὴν ἔκτισιν τοῦ τρίτου τῆς ποινῆς των, ὑπὸ τὴν συνθήκην ὅμως ὅτι τοῦτο δὲν θὰ ᾔηναι μικρότερον τῶν τριῶν μηνῶν, ἐκτὸς τῶν καθ' ὑποτροπὴν καταδεδικασμένων, δι' οὓς ἀπαιτεῖται συμπλήρωσις τῶν δύο τρίτων τῆς ποινῆς. Διὰ δὲ τοὺς ἰσοβίως καταδεδικασμένους καὶ οὗτοι δύνανται νὰ ἀπολυθῶσιν ὑπὸ ὄρον ἐὰν συμπληρώσωσι δεκαετὴ κάθειρξιν ἢ δεκατετραετὴ ἐν περιπτώσει ὑποτροπῆς. Ἡ μείωσις τῆς ποινῆς ἢ ἐπιφέρει ἢ ἀπομονωτικὴ κάθειρξις λογίζεται πρὸς ὄφελος τοῦ καταδίκου διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ ἀπαιτουμένου χρόνου πρὸς προσωρινὴν ἀπόλυσιν, οὐχὶ ὅμως διὰ τὰς τριμῆνους καὶ ἑξαμῆνους προθεσμίας. Ἡ προσωρινὴ αὕτη ἀπόλυσις ἀνακαλεῖται ἐν περιπτώσει κακῆς διαγωγῆς ἢ παραβιάσεως τῶν ὅρων οἵτινες περιέχονται εἰς τὸ ἔγγραφον τῆς ὑπὸ ὄρον ἀπολύσεως δι' οὗ ἐφοδιάζεται ὁ ἀποφυλακιζόμενος. Ἡ διάπραξις ἐγκλήματος ἢ πλημμελήματος διακόπτει αὐτοδικαίως τὴν προσωρινὴν ἀπόλυσιν. Ὅριστικὴ δὲ ἀπόλυσις δὲν δίδεται εἰμὴ μετὰ τὴν ὁλοσχερῇ παρέλευσιν τοῦ χρόνου τῆς ποινῆς. Ἡ προσωρινὴ

ἀπόλυσις διατάσσεται ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης, ἐπὶ τῇ γνωμοδοτήσει τοῦ εἰσαγγελέως ὅστις κατεδίωξε τὸν κατὰδικον, τοῦ εἰσαγγελέως τῶν ἐφετῶν τῆς περιφερείας εἰς ἣν ὑπάγεται οὗτος, τοῦ διευθυντοῦ καὶ τῆς διοικητικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ σωφρονιστικοῦ καταστήματος, ἐν ᾧ ἐκτίει τὴν ποινὴν τοῦ ὁ ὑποψήφιος εἰς προσωρινὴν ἀπόλυσιν, ἀνακαλεῖται δὲ ὑπὸ τοῦ ἰδίου ὑπουργοῦ τῇ γνωμοδοτήσει τοῦ εἰσαγγελέως εἰς οὔτινος τὴν περιφέρειαν μένει ὁ προσωρινῶς ἀπολυθεὶς, καὶ τῶν αὐτόθι τοπικῶν ἀρχῶν. Ἐκτελεστικὸν διάταγμα τῆς 1ης Αὐγούστου 1888 κανονίζει τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ νόμου τούτου. Κατὰ τοῦτο ἡ προσωρινὴ ἀπελευθέρωσις θὰ δίδηται εἰς τοὺς προφανῶς βελτιωθέντας καταδίκους, ἡ ἐκτίμησις τοῦ ὁποίου ἀφίεται εἰς ὠρισμένα ἁρμόδια πρόσωπα, ἤτοι εἰς τοὺς εἰσαγγελεῖς, τοὺς διευθυντὰς τῶν φυλακῶν καὶ τὰς ἐφορευτικὰς αὐτῶν ἐπιτροπὰς. Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ νόμου τούτου θέλει περιορίσει κατὰ πολὺ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς καταδίκων καὶ συνεπῶς τὴν πρὸς συντήρησιν αὐτῶν δαπάνην, ἐν ᾧ ἂφ' ἐτέρου θέλει συντελέσει πολὺ εἰς τὸ νὰ ἐξεγείρῃ τὴν ἄμιλλαν τῶν καταδίκων πρὸς τὴν ἐπιδιωκομένην βελτίωσιν αὐτῶν, τόσον ἐν τῇ φυλακῇ ὅσον καὶ ἐκτὸς αὐτῆς κατὰ τὴν προσωρινὴν ἀπόλυσιν. Ἐκ τούτου ἀγαθὰ ἀποτελέσματα παρετηρήθησαν ἤδη ἐν Ἀγγλίᾳ ὅπου πρὸ πολλοῦ λειτουργεῖ ἀνάλογος νόμος.

ΤΟ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ

Παρ' ἡμῖν δὲν εἶναι ἡ ἑλλειψις νόμων ὀργανικῶν καὶ ἄλλων κανονιστικῶν διαταγμάτων ἡ αἰτία τῆς μὴ κατ' εὐχὴν λειτουργίας τοῦ σωφρονιστικοῦ συστήματός μας. Ἀπ' ἐναντίας οἱ πολλοὶ νόμοι, οἵτινες διαδοχικῶς ἐπῆλθον πρὸς διόρθωσιν τῆς διοικήσεως τῶν φυλακῶν ἐπέφερον σύγχυσιν, ἂν δὲ λείπη τι πραγματικῶς, τοῦτο εἶναι ἡ μὴ πλήρης ἐφαρμογὴ ἐνὸς οἰουδήποτε νόμου.

Ὅλον τὸ σωφρονιστικὸν σύστημα ἡμῶν περιλαμβάνεται ἐν τῷ Διατάγματι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1836, περὶ συστάσεως σωφρονιστικῆς φυλακῆς, τὸ ὁποῖον ἐσεβάσθησαν ὅλοι οἱ μέχρι σήμερον ἐπελθόντες νεώτεροι νόμοι. Καὶ ἄληθῶς ἐν τῷ διατάγματι ἐκείνῳ διατάσσεται ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ κοινοῦ λεγομένου σωφρονιστικοῦ συστήματος μετὰ χωρισμοῦ κατὰ τὴν νύκτα, ἀλλ' ὅπερ οὐδέποτε ἐφηρμόσθη δυστυχῶς. Οὔτε ἦτο δυνατόν νὰ ἐφαρμοσθῇ τότε τὸ διάταγμα τοῦτο, ἀλλ' οὔτε σήμερον ἔτι εἶναι ἐφαρμόσιμον, διότι ἀντιγραφέν ἐκ σωφρονιστικοῦ ὀργανισμοῦ ξένου κράτους δὲν μετερρυθμίσθη δεόντως ὅπως ἡ σύμφωνον ταῖς οἰκονομικαῖς δυνάμεσι τοῦ ἔθνους αἵτινες ὅχι κατὰ τὸ 1836 πρὸ 52 δηλ. ἐτῶν, ἀλλ' οὔτε σήμερον ἔτι δύνανται νὰ ἀνθέξωσιν εἰς τὴν πλήρη ἐφαρμογὴν αὐτοῦ. Τοιοῦτοτρόπως τείνοντες νὰ ἀπομιμηθῶμεν ὅ,τι γίνεται ἀλλαχοῦ, παρὰ μεγάλους καὶ πλουσίους ἔθνεσι, ἐν τελειότητι, ἀποτυγχάνομεν καὶ εἰς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἡδύνατο νὰ γείνη ἐν ἀναλογίᾳ παρ' ἡμῖν. Κατὰ τὸ διάταγμα τοῦτο παρέχονται ἐκάστῳ φυλακισμένῳ ὡς τροφή μὲν 1) πρόγευμα 100 δράμια ἄρτου 2) γεῦμα: ζωμὸς, λάχανα, 100 δράμια ἄρτου, κατὰ Πέμπτην δὲ καὶ Κυριακὴν 80

δράμια κρέατος, ἐκτὸς τοῦ θέρους. Ὡς κλινοστρωμνὴ δὲ 1) στιβὰς (paillasse) 2) δύο σινδόνια, 3) σκέπασμα μάλλινον ἢ βάμβακερόν. Ἐνδυμασία βαμβακερὴ τὸν χειμῶνα λινὴ τὸ θέρος ἰδιαιτέρα διὰ τοὺς εἰς δεσμὰ καὶ τοὺς εἰς εἰρκτὴν καταδίκους, ἀποτελουμένη 1) ἐκ περισκελίδος 2) γελεκίου 3) χιτωνίσκου 4) σκούφου, ἀναλόγως δὲ διὰ τὰς γυναῖκας. Ἐπὶ πλέον 1) ζεῦγος ὑποδημάτων 2) τρία ζεῦγη καλτσῶν 3) ὑποκάμισα 4) δύο ρινόμακτρα, 5) δύο λαιμοδέται, 6) δύο ρυκτερινοὶ σκοῦφοι, 7) σκοῦπα ἐνδυμάτων, 8) ὁμοία ὑποδημάτων, 9) κτένιον 10) κεράμειον ἄγγεϊον ὕδατος 11) κεράμειος νυπτήρ, 12) ἄγγεϊον νυκτὸς, 13) σκαμνί, 14) δύο χειρόμακτρα, 15) ἓν σάρωμα, 16) δύο ἐσώβρακα. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὰ εἶδη ταῦτα ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, χορηγοῦνται ἐν ταῖς φυλακαῖς τῶν δυτικῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ δὲν χορηγοῦνται ἐν τόσῃ ἀφθονίᾳ καὶ πολυτελείᾳ, καθόσον ἢ ἐν τῇ φυλακῇ βίωσις ἐπιδιώκεται ὅσον τὸ δυνατὸν λιτωτέρα καὶ ἀπλουστέρα ὅπως μὴ προσελκύῃ τοὺς ὀκνηροὺς εἰς τὰς φυλακάς. Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ λόγου τούτου ἡ τοιαύτη χορήγησις τοσούτων εἰδῶν παρὰ τοῖς λαοῖς ἐκείνοις εἶνε ἀναγκαία ἔνεκα πολλῶν λόγων κλιματολογικῶν, ἐθίμων καὶ τοῦ ἐν γένει βίου, σύμφωνος δὲ ταῖς οἰκονομικαῖς δυνάμεσιν ἐκάστου κράτους, ἐν ᾧ παρ' ἡμῖν καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν μάλιστα καθ' ἣν ἐθεσμοθετήθησαν ταῦτα, τὴν ἐπιούσαν δηλ. τῆς ἀποτινάξεως δουλικοῦ ζυγοῦ τοῦ βαρβαροτέρου εἶδους, τὰ μέτρα ταῦτα ἦσαν καὶ εἶναι ἀκόμῃ καὶ τὴν σήμερον πολυτέλεια μηδὲν συντελοῦσα πρὸς τὸν ἐπιδιωκόμενον σωφρονισμόν, μὴ ἐπιτρεπομένη δὲ ὑπὸ τῶν οἰκονομικῶν δυνάμεων τοῦ δημοσίου θησαυροῦ. Ἀπόδειξις τούτου εἶνε ὅτι οὐδέποτε ἐφηρμόσθησαν. Οὕτω ἀπέναντι

τῆς ἀδυναμίας τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ διατάγματος τούτου ἀφέθησαν αἱ φυλακαὶ ἐν τελείᾳ ἐγκαταλείψει, ἐν ᾧ ἡδύνατο νὰ θεσμοθετηθῇ ἐκεῖνο ὅπερ πραγματικῶς ἡδύνατο τὸ ἔθνος νὰ χορηγήσῃ, τὸ ὁποῖον ὅσω καὶ ἂν ᾔτο ὀλίγον θὰ ᾔτο πάντοτε ἀρκετὸν πρὸς ὅσον οἶοντε εὐπρεπῇ διατήρησιν τῶν φυλακῶν μας, καὶ σύμφωνον πρὸς τὸν ἐν γένει βίον τῶν σωφρονιζομένων. Θὰ ᾔτο ἀληθῶς εἰρωνία ἐὰν ἐδίδετο τῷ καταδίκῳ ζεῦγος νυκτικῶν σκούφων καὶ λαιμοδετῶν, ἐνῶ οἱ πόροι τοῦ κράτους οὔτε πρὸς τροφοδοσίαν αὐτῶν ἐπαρκοῦσι.

Τὸ διάταγμα τοῦ 1836 εἶναι ἐπιτυχές ὅσον ἀφορᾷ τὴν διαίρεσιν τῶν κατηγοριῶν τῶν καταδίκων. Ἀποφεῦγον τὰς πολλὰς διακρίσεις διαιρεῖ αὐτοὺς εἰς δύο μεγάλας τάξεις. Ἡ πρώτη περιλαμβάνει τοὺς εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν καταδίκους ἡ δὲ δευτέρα τοὺς εἰς ἐπανορθωτικὴν. Τεθείσης τῆς βάσεως ταύτης, καθιεροῖ ἰδιαίτερα τμήματα διὰ τοὺς εἰς δεσμὸν καὶ εἰς εἰρκτὴν καταδίκους ὡς καὶ διὰ τοὺς ἀνηλίκους κάτω τῶν 14 ἐτῶν. Διὰ τοῦ διατάγματος τούτου εἰσῆχθη τὸ κελλίον διὰ τοῦ κατὰ τὴν νύκτα χωρισμὸν τῶν καταδίκων, ἀφ' ἑτέρου ἡ ἐργασία ἐν κοινοῖς προδόμοις, κελλία τιμωρίας, νοσοκομεῖα, λουτρὰ, ἐκκλησίαι κ.τ.λ. Κανονίζεται ὡσαύτως ἡ διάθεσις τοῦ προϊόντος τῆς ἐργασίας τῶν καταδίκων, ὅπερ ἀνήκει εἰς τὴν κυβέρνησιν καὶ διανέμεται ὡς ἑξῆς, τὸ μὲν $\frac{1}{2}$ ὑπὲρ τοῦ σωφρ. καταστήματος, ἐκ δὲ τοῦ ὑπολειπομένου ἑτέρου ἡμίσεος τὸ μὲν $\frac{1}{4}$ δίδεται τῷ κρατουμένῳ, τὸ δὲ ἕτερον $\frac{1}{4}$ ἀποταμιεύεται, παραδιδόμενον τῷ καταδίκῳ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀποφυλακίσεώς του. Λαμβάνεται πρόνοια περὶ τηρήσεως βιβλίου διαγωγῆς τῶν καταδίκων ἥτοι τῆς *comptabi lité morale* καὶ κανονίζονται τὰ τῶν ἐπισκέψεων καὶ τῆς ἀλληλογραφίας

αὐτῶν. Καὶ ἄλλα λαμπρὰ μέτρα διατάσσονται διὰ τοῦ διατάγματος τούτου, πλὴν πάντα ταῦτα ἔχουσι τὸ ἐλάττωμα ὅτι ἔμειναν ἐπὶ τοῦ χάρτου μηδέποτε ἐφαρμοσθέντα.

Διὰ νεωτέρου νόμου τῆς 19 Ἀπριλίου 1884 αἱ φυλακαὶ διηρέθησαν εἰς 1) ἐξεταστικὰς διὰ τοὺς ὑποδίκους 2) σωφρονιστήρια (διὰ τὰς ἐγκληματικὰς ποινὰς καὶ φυλάκισιν ἄνω τῶν δύο ἐτῶν) καὶ ἄλλας ποινικὰς φυλακὰς διὰ τὴν κάτω τῶν δύο ἐτῶν φυλάκισιν 3) φυλακαὶ ὑποδίκων καὶ καταδίκων γυναικῶν. Πλὴν ἡ ὁπωσδήποτε καλὴ αὕτη διαίρεσις ἐδέησε νὰ μεταρρυθμισθῇ διὰ νεωτέρου νόμου τῆς 26ης Ἰουλίου 1885 ὅστις καὶ εἶναι ἐν ἰσχύει. Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον αἱ φυλακαὶ διαίρουνται εἰς 1) ἐξεταστικὰς διὰ τοὺς ὑποδίκους 2) ἐπανορθωτικὰς διὰ τὴν φυλάκισιν μέχρι τριῶν ἐτῶν), 3) ποινικὰς καὶ 4) σωφρονιστήρια διὰ τὰς ἐγκληματικὰς ποινὰς καὶ φυλάκισιν ἄνω τῶν 3 ἐτῶν καὶ 5) φυλακὰς ὑποδίκων καὶ καταδίκων γυναικῶν. Δηλαδή διὰ τοῦ νόμου τούτου προσετέθη μία κατηγορία φυλακῶν, ἐν ᾗ θὰ ᾔητο εὐχῆς ἔργον εἶναι περιορίζοντο αὗται, ἀποσκορακίζομένων τῶν πολλῶν κατηγοριῶν, αἵτινες ἀπαιτοῦσι πολυτέλειαν σωφρονιστικῶν καταστημάτων. Διὰ τοῦ λόγου τούτου ἐπιτυχέστερον τυγχάνει τὸ διάταγμα τοῦ 1836 παραδεχόμενον δύο κατηγορίας ἐγκληματιῶν καὶ συνεπῶς φυλακῶν. Πλὴν δὲν εἶναι ὁ πολλαπλασιασμός τῶν κατηγοριῶν τῶν φυλακῶν τὸ σπουδαιότερον ἐλάττωμα τοῦ νόμου τοῦ 1885. Τοῦτο ἔγκειται ἐν δυνητικῇ αὐτοῦ διατάξει, ἥτις φέρει γενικὴν σύγχυσιν ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τοῦ νόμου καὶ φέρει μίγδην ἀνάμιξιν ὑποδίκων καὶ καταδίκων παντὸς εἶδους καὶ πάσης κατηγορίας, καθόσον κατὰ τὴν διάταξιν ταύτην οἷτε ὑπόδικοι καὶ οἱ ἐν ἐπανορθωτικαῖς φυλακαῖς καταδίκαι δύνανται λόγῳ ἀσφαλείας νὰ

μεταφερθῶσιν εἰς σωφρονιστήρια καὶ ἄλλας ποινικὰς φυλακὰς, εἰς τρόπον ὥστε εἶνε δυνατόν ὑπόδικοι νὰ συναναστρέφονται μετὰ κατὰδικῶν εἰς ἰσόβια δεσμὰ καὶ εἰς θάνατον ἀκόμη. Τοιαύτη διάταξις ἥτις δύναται νὰ ἀναμίξη τὸ πᾶν οὐδέποτε ὤφειλε νὰ ἀναγραφῇ καὶ μάλιστα ἐν νεωτάτῳ νόμῳ. Εἶναι παράβασις ὅλων τῶν ἀρχῶν πάντων τῶν σωφρονιστικῶν συστημάτων μὴ ἀπαντῶσα εἰς τὴν νομοθεσίαν λαῶν κατὰ πολὺ ὑπολειπομένων ἡμῶν ἐν τῷ πολιτισμῷ. Ὁ ἐξοβελισμὸς τῆς δυνητικῆς ταύτης διατάξεως εἶναι ἀπαραίτητος. Ἐὰν τὸ κράτος δὲν δύναται νὰ διατηρήσῃ κρατούμενον ὑπόδικον εἰμὴ διὰ διαπράξεως ἐγκλήματος, διότι ἔγκλημα εἶναι ἡ τοιαύτη ἀνάμιξις, ἐρρέτωσαν πάντα τὰ σωφρονιστικὰ συστήματα καὶ ἀπελπισθῶμεν περὶ πάσης βελτιώσεως τῶν φυλακῶν μας. Ὅταν ὅμως βλέπωμεν ἐν Ἀγγλίᾳ φυλακὴν, ἐν ἣ εἰσὶν καθειργμένοι 1200 κατὰδικοι εἰς δεσμὰ καὶ εἰρκτὴν, νὰ μὴ ἔχῃ οὐδὲ ἓνα στρατιώτην πρὸς φρούρησιν, θεωροῦμεν ὄνειδος τοιαύτην διάταξιν, ἐξ ἧς δύναται νὰ εἰκασθῇ ὅτι οἱ ἡμέτεροι ὑπόδικοι εἶναι ἀγριώτεροι τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ εἰς ἰσόβια δεσμὰ καταδεδικασμένων φοβερῶν κακούργων.

Ὁ τελευταῖος νόμος ἐπὶ τῆς διοικήσεως τῶν φυλακῶν μετεβίβασεν λίαν ἐπιτυχῶς τὴν ἀνωτέραν ἐποπτείαν καὶ διοίκησιν τῶν φυλακῶν ἀπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν εἰς τὸ τῆς δικαιοσύνης. Ἡ μεταβίβασις αὕτη πρὸ πολλοῦ ἐπιζητεῖται ἐν Γαλλίᾳ ὅπου ὅμως δὲν ἐπραγματοποιήθη εἰσέτι. Εὐχρηθῶμεν ὅπως τοῦτο ἀποτελέσῃ τὸ πρῶτον βῆμα τῆς ἀναδιοργανώσεως τῶν φυλακῶν μας ἐν τῷ ἐπικρατοῦντι ἀγαθῷ πνεύματι πρὸς πραγματοποιήσιν αὐτῆς.

Ἡ ἔλειψις κανονικῆς λειτουργίας καὶ εὐδοκιμήσεως τῶν

φυλακῶν μας ὀφείλεται ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς τὴν μὴ ὑπαρξίν φυλακῶν καταλλήλων, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν μὴ σπουδαίαν παραδοχὴν ὠρισμένου τινος σωφρονιστικοῦ συστήματος καὶ πλήρη αὐτοῦ ἐφαρμογὴν ἢ τοῦλάχιστον τάσιν πρὸς τοιαύτην ἐφαρμογὴν. Ἡ ζήτημα τῆς κατασκευῆς φυλακῶν εἶναι κατ' ἐξοχὴν οἰκονομικόν, ἀποτελεῖ δὲ τὴν βάσιν τοῦ ὅλου. Δὲν ὁμιλῶ περὶ τῶν ἄλλων δαπανῶν διότι τὰ πρὸς τοῦτο οἰκονομικὰ μέσα δὲν λείπουσιν ἀφοῦ τὸ κράτος δαπανᾷ 781, 508 δραχμὰς πρὸς συντήρησιν τῶν φυλακῶν, ὅπερ ἀναλογεῖ ἐπὶ 4766 καταδίκων, κατὰ τὴν τελευταίαν στατιστικὴν, 164 δρ. δι' ἕκαστον φυλακισμένον ἥτοι 45 λεπτὰ καθ' ἑκάστην, ἐξ ὧν ἀφαιρουμένων τῶν 10 δι' ὑπηρεσίαν, προσωπικόν, ἐνοίκια κτλ. ὑπολείπονται 35 λεπτὰ κατ' ἄτομον χρησιμοποιούμενα ἀποκλειστικῶς πρὸς διατροφήν τῶν καταδίκων. Εἶναι ἀληθές ὅτι τὸ ποσὺν τοῦτο τῶν 45 λεπτῶν κατὰ φυλακισμένον εἶνε εὐτελέστατον μὴ ἀναβιβαζόμενον οὔτε εἰς τὸ ἥμισυ τῶν ἐν ἄλλοις κράτεσι δαπανωμένων, πλὴν εἰς ταύτην δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν τὸ προϊόν τῆς ἐργασίας τῶν φυλακισμένων ὅπερ δυνάμεθα νὰ ὀρίσωμεν ἄνευ ὑπερβολῆς εἰς 25 λεπτὰ κατὰ μέσον ὅρον καθ' ἑκάστην δι' ἕκαστον κατάδικον, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἔχωμεν 70 λεπτὰ νὰ δαπανήσωμεν δι' ἕκαστον φυλακισμένον ἡμερησίως. Διὰ τοιαύτης ἡμερησίας δαπάνης ἂν μὴ φθάσωμεν εἰς τὴν τελειότητα τῶν φυλακῶν τοῦ Βελγίου ἢ τῆς Γαλλίας, δυνάμεθα ὅμως πάντοτε νὰ μεταβάλλωμεν τὸν χαρακτῆρα τῶν φυλακῶν μας ἀπὸ σχολείων διαφθορᾶς εἰς τόπους σωφρονισμοῦ, ἐν οἷς τοῦλάχιστον νὰ μὴ διαφθείρωνται περισσότερον ἀφ' ὅ,τι εἶναι οἱ εἰσερχόμενοι πρὸς ἑκτίσιν ποινῆς. Ἀλλὰ καὶ ἕτερος συγδυασμὸς δὲν εἶναι ἀδύνατος πρὸς λύσιν τοῦ οἰκονομι-

κοῦ ζητήματος τῆς κατασκευῆς φυλακῶν, χωρὶς ἐννοεῖται νὰ ἐπιβαρυνθῇ τὸ δημόσιον μὲ ὑπερόγκους δαπάνας. Τὸ κράτος δαπανᾷ ἤδη 35,000 δραχμῶν ἐτησίως δι' ἐνοίκια ποινικῶν φυλακῶν, πρὸς δὲ 43,000 δι' ἐνοίκια ἐξεταστικῶν τοιούτων, ἥτοι ἡ ἐτησία δαπάνη ἐν ὅλῳ ἀνέρχεται εἰς 78,000. Ἐὰν τὸ ποσὸν τοῦτο ἀπῆρτιζε τὸν πυρῆνα ἐνὸς «ταμείου πρὸς ἱδρυσιν φυλακῶν» ὅπερ νὰ ἐπριοκοδοτεῖτο ἐκ μιᾶς ἐπιχορηγήσεως 22,000 ἔτι δραχμῶν ὥστε νὰ ἀπαρτισθῇ ποσὸν 100,000 δραχμῶν, δυνάμενον νὰ αὐξάνηται κατὰ περιστάσεις διὰ προσφορῶν φιλανθρωπῶν, οἵτινες ἤθελον συνδέσει τὸ ὄνομά των μετὰ τῆς ἐπιτελέσεως τοῦ ὑψίστης κοινωνικῆς σημασίας τούτου ἔργου θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ὑπηρετηθῇ δάνειον ἐκ 2,000,000 δρ. δι' ὧν νὰ προβῶμεν εἰς κατασκευὴν 14 μικρῶν ἐξ 70 κελλίων ἐκάστης φυλακῶν ἐν ταῖς περιφερείαις τῶν πρωτοδικείων ἐν αἷς δὲν ὑπάρχουσι δημόσια τοιαῦτα καταστήματα, αἵτινες νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἐξεταστικαὶ φυλακαὶ συνάμα δὲ ἐπανορθωτικαὶ διὰ τοὺς εἰς φυλάκισιν τιμωρουμένους, κεχωρισμένων τῶν μὲν ἀπὸ τῶν δὲ ἐν ἰδιαιτέροις τμήμασιν. Ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ ἡ κατασκευὴ φυλακῶν ὑπολογίζεται κατὰ κελλίον. Τελευταῖον ἡ τιμὴ αὕτη περιορίσθη εἰς 2,500 φρ., πλὴν παρ' ἡμῖν ὅπου καὶ τὰ οἰκοδομικὰ μέσα εἶναι εὐθηνότερα καὶ αἱ φυλακαὶ δύνανται νὰ κατασκευασθῶσιν ἀπλούστεραι, ἡ τιμὴ αὕτη δύναται νὰ καταβιβασθῇ εἰς 2,000 δρ. κατὰ κελλίον ὅπως τὸ ποσὸν τῶν 2 ἑκατομμυρίων ἐξαρκέσῃ εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν ἄνω 14 φυλακῶν διευθετουμένων τοιουτοτρόπως ὥστε νὰ δύνανται νὰ μεγεθυνθῶσι ἐν ἀνάγκῃ. Αἱ ὑπάρχουσαι δημόσιαι φυλακαὶ ὥς χρησιμοποιοῦνται διὰ τοὺς εἰς βαρύτεραν ποινὴν, τῆς εἰρκτῆς π.χ. καταδεδικασμένους, διὰ δὲ

τοὺς εἰς ἰσόβια καὶ πρόσκαιρα δεσμὰ καταδίκους δυνάμεθα νὰ ἐφαρμόσωμεν ἐξ ἀναλογίας τὸ ἐν Γαλλίᾳ ἐπικρατοῦν σύστημα τῆς εἰς τὰς γαλλικὰς ἀποικίας ἀποστολῆς των. Ἡμεῖς βεβαίως δὲν ἔχομεν ἀποικίας, ἀλλ' ἔχομεν νήσους καὶ ἐκτάσεις γαιῶν ἀκατοικήτους εἰς τὰς ὁποίας δυνάμεθα νὰ συστήσωμεν τοιαύτας σωφρονιστικὰς ἀποικίας ἀποστέλλοντες τοὺς εἰς δεσμὰ καταδίκους μας, κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπὸ σκηνὰς εἶτα δὲ ἐν φυλακαῖς ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων κατασκευασθησομέναις. Τοιουτοτρόπως ἀπαλασσομένων τῶν φυλακῶν μας ἐκ τῶν εἰς δεσμὰ καταδίκων ἀνερχομένων εἰς 1532 (στατιστικῇ 1888) ὑπολείπονται 3,234 καταδικοὶ πρὸς τοποθέτησιν, ὧν 3175 περιλαμβάνουσιν αἱ ἤδη ὑπάρχουσαι φυλακαὶ τοῦ δημοσίου, ἀπομένουσιν ἐπομένως 59 ἔτι φυλακισμένοι ὅπως τοποθετηθῶσι ἐν ταῖς κατασκευασθησομέναις φυλακαῖς μετὰ τῶν ὑποδίκων. Εἰς τὸν ὑπολογισμόν τοῦτον βασιζόμενον εἰς τὴν τελευταίαν κατὰ τὸν Φεβρουάριον π. ε. δημοσιευθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης στατιστικὴν, δὲν συμπεριλαμβάνονται αἱ φυλακαὶ τοῦ κ. Συγγροῦ αἵτινες δύνανται νὰ περιλάβωσι περὶ τοὺς 200 καταδίκους, οὓς πρέπει νὰ συνυπολογήσωμεν πρὸς τοῖς 800 οὓς θὰ δύνανται νὰ περιλάβωσι αἱ κατασκευασθησόμεναι, ἥτοι ἐν ὅλῳ θὰ ἔχωμεν 1,000 κελλία πρὸς κράτησιν ὑποδίκων καὶ τινων καταδικωνεῖς φυλάκισιν ὅπως κατορθωθῇ καὶ ἡ ἐκκένωσις ἐλαχίστων τινων ἐκ τῶν δημοσίων φυλακῶν, αἵτινες πᾶν ἄλλο εἶναι ἢ φυλακαί. Ἐὰν δὲ ἡ Σὴ Κυβέρνησις θελήσῃ νὰ ὑποστηρίξῃ καὶ πῶς γενναϊότερον τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῶν φυλακῶν, δύναται νὰ προορίσῃ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὰ ἤδη ὑπὲρ τῶν δήμων εἰσπραττόμενα ἐκ ποινικῶν δικῶν πρόστιμα, ἂν μὴ καὶ τὰ τέλη. Δικαιότατον εἶναι ὅπως

καὶ οἱ δῆμοι συντρέξωσι τὴν βελτίωσιν τῶν φυλακῶν, καθόσον αὐτοὶ οὗτοι θέλουσιν αἰσθανθῇ πρῶτοι τὴν ἐκ ταύτης προκύψουσιν ὠφέλειαν. Κρίνω περιττὸν νὰ ὑπομνήσω ὅτι ἀλλαχοῦ ὁλόκληροι φυλακαὶ εἰσὶν εἰς βάρος τῶν δημοτικῶν ἢ νομαρχιακῶν ταμείων.

Ἦδη ἐξετάσωμεν ποῖον σωφρονιστικὸν σύστημα εἶναι ἐφαρμόσιμον παρ' ἡμῖν, ὑπὸ τῆς κλιματολογικᾶς, οἰκονομικᾶς καὶ λοιπᾶς συνθήκας ὑφ' ἧς διατελοῦμεν. Καὶ ἐν πρῶτοις τὸ ἀπομονωτικὸν σύστημα ὅπερ λειτουργεῖ θαυμασίως ἐν Βελγίῳ, μετὰ δυσκολίας θέλει λειτουργήσῃ παρ' ἡμῖν. Αἱ κλιματολογικαὶ ἡμῶν συνθήκαι δὲν ἐπιτρέπουσι τὴν εἰσαγωγὴν τῆς μακροχρονίου ἀπομονώσεως ἀτόμων χωρὶς νὰ ὑποστῶσιν ἀλλοίωσιν τινὰ ἠθικὴν· ἂν ἐν Βελγίῳ παρετηρήθῃ τοῦτο, ὅπου ἐπικρατοῦσιν ὅλως ἀντίθετοι τῶν ἡμετέρων κλιματολογικαὶ συνθήκαι, παρ' ἡμῖν δυνάμεθα νὰ εἴμεθα βέβαιοι προκαταβολικῶς. Ἡ ἐπὶ συντομώτερον χρόνον ἀπομόνωσις εἶναι βεβαίως προτιμωτέρα, πλὴν αὕτη καὶ δαπανηρὰ τυγχάνει, καθ' ὃ ἀπαιτοῦσα τὴν πλήρωσιν πλείστων ἀναγκῶν, αἵτινες δὲν παρουσιάζονται ἐν τῷ κοινῷ συστήματι, ἀλλὰ καὶ δύσκολος θέλει εἶσθαι ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῆς παρ' ἡμῖν ὡς ἀπαιτοῦσα πλὴν τῶν καταλλήλων οἰκοδομημάτων καὶ προσωπικὸν κάτοχον τοῦ ὑψηλοῦ προορισμοῦ τῆς ἀπομονώσεως ἐν τῷ σωφρονισμῷ.

Τὸ κοινὸν σύστημα μετὰ χωρισμοῦ πάντοτε κατὰ τὴν νύκτα εἶναι τὸ μόνον σύστημα ὅπερ δύναται παρ' ἡμῖν νὰ εὐδοκιμήσῃ. Διὰ τοῦ συστήματος τούτου καὶ ἐργαστᾶσια τέλεια δυνάμεθα νὰ ὀργανώσωμεν ἐν ταῖς φυλακαῖς, ἀποχωρίζοντες τοὺς καταδίκους κατὰ ἐπαγγέλματα καὶ ἡλικίας καὶ τὸ εἶδος τῆς πράξεως δι' ἣν κατεδικάσθησαν, καὶ κατάλληλα πρὸς τοῦτο κτίρια εὐκολώτερον καὶ εὐθη-

νότερον δυνάμεθα νὰ ἀποκτήσωμεν, ἀλλὰ καὶ τὰς ὑπαρχούσας φυλακὰς διὰ μικρᾶς δαπάνης δυνάμεθα νὰ μεταρριθμίσωμεν. Κρίνω περιττὸν νὰ προσθέσω ὅτι καὶ ὅλαι αἱ λοιπαὶ ὑπηρεσίαι καὶ ἰδίως ἡ διδασκαλία, ἥς τόσον ἔχουσιν ἀνάγκην οἱ εἰσερχόμενοι εἰς τὰς φυλακὰς μας, θέλουσιν ἐνεργεῖσθαι εὐκολώτερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον.

Ὅσον ὅμως ἀφορᾷ τὰς ἐξεταστικὰς φυλακὰς, ἡ εἰσαγωγή καὶ ἐφαρμογὴ τοῦ ἀπομονωτικοῦ συστήματος πρέπει, νομίζω, νὰ ἐπιδιωχθῇ πάσῃ θυσίᾳ ὡς τοῦ μόνου δυναμένου νὰ ἑσφαλίσῃ τὴν ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν τῆς ἀνακριτικῆς δικαιοσύνης, καὶ τοῦ μόνου δυναμένου νὰ προλάβῃ τὴν ἐκ τῆς ἐπικοινωνίας ἀθώων καὶ ἐνόχων ὑποδίκων ὀλεθρίαν ἐπίδρασιν. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο καὶ ὁ χρόνος τῆς προφυλακίσεως πρέπει λογικῶς νὰ περιορισθῇ, ὅπως μὴ ἡ ἀπομονωτικὴ προφυλάκισις μεταβληθῇ εἰς μαρτύριον παρατεινομένη ἐνίοτε ὑπὲρ τὸ δέον.

Ἐπὶ πλέον ἐπιβάλλεται ἡ ἰδιαιτέρα πρόνοια ὑπὲρ τῶν ἀνηλίκων, τόσον τῶν καταδικαζομένων ὡς ἐνεργησάντων μετὰ διακρίσεως, ὅσον καὶ τῶν ἀθωουμένων δι' ἔλλειψιν τοιαύτης. Εἶναι ἡ ἡλικία ἀφ' ἧς ἄρχεται ἀναπτυσσομένη ἡ καρδιά καὶ τὰ αἰσθήματα ἅτινα θὰ ποδηγετήσωσιν ἐν τῷ μέλλοντι τὸν ἀνήλικον, καθῆκον δὲ ἔχει ἡ πολιτεία νὰ ἐπιληφθῇ αὐτῶν καὶ διὰ καταλλήλου ἐκπαιδεύσεως μορφώσῃ καὶ δώσῃ αὐτοῖς ἐπάγγελμά τι ἐξ οὗ νὰ δύνανται νὰ ζήσωσιν ἐντίμως ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἐν ᾧ ἀφιέμενοι εἰς τὴν τύχην των θέλουσι ἀποβαίνει κατὰ τὰ 2)3 κακοῦργοι τοῦ χειροτέρου εἴδους, προωρισμένοι βραδύτερον νὰ πληρώσωσι τὰς φυλακὰς. Τὸ ἄρθρον 83 τοῦ ποινικοῦ νόμου προνοεῖ περὶ τῶν ἀθωουμένων ἀνηλίκων δι' ἔλλειψιν διακρίσεως, πλὴν ἡ διάταξις αὕτη ἔμεινε μέχρι σήμε-

ρον ἐπὶ τοῦ χάρτου· εἶνε πλέον καιρὸς νὰ λάβῃ αὕτη ζωήν.

Ἐπὶ τέλους πρὸς ἐπιτυχῇ καὶ ἀποτελεσματικὴν λειτουργίαν τοῦ σωφρονιστικοῦ συστήματος ἀναγκαία τυγχάνει ἡ εἰσαγωγή καὶ παρ' ἡμῖν τοῦ θεσμοῦ τῆς προσωρινῆς καὶ ὑπὸ ὄρον ἀποφυλακίσεως (*libération conditionnelle*) ὡς ἤδη τὴν εἰσήγαγον τὰ πλεῖστα τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. Διπλῇ εἶναι ἡ ἐκ ταύτης ὠφέλεια· ἐξεγείρει ἀφ' ἐνὸς τὴν ἀμιλλαν πρὸς βελτίωσιν τῶν ὑπὸ σωφρονισμὸν διατελούντων, ἐλαφρόνει δὲ σπουδαίως καὶ τὸν προϋπολογισμὸν τῶν φυλακῶν, μετριάζουσα εἰς τὸ 1)2 ἢ τὰ 2)3 τὴν τῇ φυλακῇ διαμονὴν τοῦ καταδίκου, προλαμβάνει δὲ ἀφ' ἑτέρου τὴν ἐκ νέου διάπραξιν ἐγκληματικῶν πράξεων ὑπὸ τῶν ἐξερχομένων τῶν φυλακῶν καταδίκων. Εἰς συμπλήρωμα τοῦ ὅλου ἐπιβάλλεται καὶ ὁ διοργανισμὸς τῶν προστατευτικῶν ἐταιριῶν (*sociétés de patronage*) πρὸς προστασίαν τῶν ἀποφυλακιστέων καταδίκων. Ἡδη λειτουργοῦσι παρὰ τισι φυλακαῖς τοιαῦται ἐταιρίαι ἐκ κυριῶν ἀποτελούμεναι, τὰ λίαν εὐάρεστα ἀποτελέσματα τῶν ὁποίων ἀπέδειξαν τὴν μεγάλην χρησιμότητά των καὶ τὴν εὐκολίαν τοῦ κατάρτισμῶς τοιούτων ἐπιτροπῶν παρὰ πάσαις ταῖς φυλακαῖς.

Δὲν ἐξήτασα τὸ ζήτημα τῆς ἐνδυμασίας τῶν καταδίκων καὶ τοῦτο ὅπως μὴ περιπέσω εἰς τὸ σφάλμα, εἰς ὃ καὶ ὁ νομοθέτης τοῦ διατάγματος τοῦ 1836, δι' ὀρισμοῦ πραγμάτων τῶν ὁποίων ἡ χορήγησις εἶναι λίαν ἀμφίβολος. Μολονότι ἀναγνωρίζω τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην τῆς κοινῆς καὶ ὁμοιομόρφου ἐνδυμασίας τῶν καταδίκων, φρονῶ ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν δύναται νὰ λυθῇ εἰμὴ ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ ἐν συνδυασμῶ πρὸς τὸν ὁργανισμὸν

καὶ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐργασίας ἐν ταῖς φυλακαῖς. Εἶναι ἐκ τῶν ζητημάτων, ἅτινα προσκόπτουσιν εἰς τὸν οἰκονομικὸν σκόπελον, ὃν δὲν δυνάμεθα ἢ ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ ὑπερβῶμεν.

Διεπραγματεύθην τὸ ζήτημα τῆς διοργανώσεως τῶν φυλακῶν μας ὑπὸ τὰ στενὰ ὄρια ἅπερ διαγράφουσιν οἱ ἱσχυοὶ πρὸς τοῦτο πόροι τοῦ κράτους. Ἄλλως θὰ εἶχε τὸ πρᾶγμα ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ γενικῆς πραγματείας ἄνευ οἰκονομικῶν περιορισμῶν. Ἀλλὰ τοῦτο θὰ ἦτο ὄνειροπόλημα ἐν ἐποχῇ μάλιστα καθ' ἣν καὶ ὁ τελευταῖος ὀβολὸς τοῦ δημοσίου περισυνάζεται καὶ οἰκονομεῖται μετὰ τῆς μεγαλειτέρας φειδοῦς. Δὲν ἔχω τὴν ἀξίωσιν ὅτι ἔλυσα τὸ σωφρονιστικὸν ζήτημα τῆς Ἑλλάδος, ὑποβάλλω μόνον τὴν γνώμην μου, ἥτις ὅσον ἀσθενὴς καὶ ἂν ἦναι ἀξίζει, νομίζω, νὰ ἐξετασθῇ καὶ κριθῇ δεόντως.

Συνοψίζων νομίζω ἀναγκαίαν τὴν διοργάνωσιν καὶ διαίρεσιν τῶν φυλακῶν μας ὡς ἑξῆς : 1) Εἰς ἐξεταστικὰς διὰ τοὺς ὑποδίκους ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἐν ἰδιαιτέροις τμήμασι. 2) Εἰς φυλακὰς ἐπανορθωτικὰς διὰ τοὺς εἰς φυλάκισιν καταδικαζομένους μέχρις 1 ἢ 2 ἐτῶν, δι' ἀμφοτέρας δὲ τὰς κατηγορίας ταύτας νὰ χρησιμοποιηθῶσι καταστήματα εἰς τὴν περιφέρειαν ἐκάστου πρωτοδικείου, ἐφαρμοζομένου τοῦ ἀπομονωτικοῦ συστήματος ἐν τῷ τμήματι τῶν ὑποδίκων, τοῦ κοινοῦ δὲ ἐν τῷ τῶν καταδίκων. 3) Εἰς σωφρονιστικὰς ἢ ποινικὰς φυλακὰς, ὅσον τὸ δυνατόν μακρὰν τῶν μεγάλων κέντρων τοῦ Βασιλείου κειμένας πρὸς κάθειρξιν τῶν εἰς φυλάκισιν ἔνω τοῦ 1 ἢ 2 ἐτῶν καὶ εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν καταδίκων, πλὴν τῶν εἰς δεσμὰ τοιούτων οἵτινες νὰ ἀποστέλλωνται εἰς τὴν ἐπὶ τούτῳ ἐπὶ νήσου τινος ἀκατοικήτου συστηθησομένην σωφρονι-

στικὴν ἀποικίαν. 4) Εἰς ἐν τοῦλάχιστον σωφρονιστικὸν σχολεῖον, ἐν ᾧ νὰ ἐκπαιδεύωνται ἐν ἰδιαιτέροις τμήμασιν οἱ ἀνήλικοι κάτω τῶν 16 ἐτῶν, οἷτε κατὰδικοι καὶ οἱ ἀθωούμενοι δι' ἑλλειψιν διακρίσεως, εἰσαγομένης καταλλήλου ἐργασίας ὅπως ἐκμανθάνωσιν ἐπάγγελμά τι. Διὰ τὰς γυναῖκας καταδίκους δύναται ἢ νὰ συστηθῇ παρ' ἐκάστη φυλακῇ ἰδιαιτέρον τμήμα, ἢ προορισθῇ μία φυλακὴ δι' ὅλας τὰς καταδίκους, ὧν ὁ ἀριθμὸς εἶναι ἐλάχιστος. Γενικῶς δὲ νὰ εἰσαχθῇ εἰς ὅλας τὰς φυλακὰς ἀνάλογος δι' ἐκάστην κατηγορίαν ἐργασία, τὸ προϊόν τῆς ὁποίας νὰ χρησιμοποιοῖται πρὸς συντήρησιν τῶν φυλακῶν, μικροῦ δὲ μέρους αὐτοῦ ἀποταμιευομένου καὶ χρησιμεύοντος ὡς κεφαλαίου πρὸς διανομὴν βοηθημάτων εἰς τοὺς ἀπορωτέρους τῶν ἀποφυλακιζομένων. Νὰ καταρτισθῇ προσωπικὸν ἰδιαιτέρον διὰ τὴν ἐσωτερικὴν λειτουργίαν τῶν φυλακῶν, κεκτημένον εἰδικὰς τινὰς γνώσεις, τῆς στρατιωτικῆς φρουρᾶς περιοριζομένης εἰς τὴν ἐξωτερικὴν φύλαξιν. Νὰ περιορισθῇ ἡ ἀπονομὴ χαρίτων εἰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις, ἀντικαθισταμένη ὑπὸ τῆς προσωρινῆς ἀποφυλακίσεως ὑπὸ ὄρον. Νὰ γίνηται ἐπιμεμελημένη ἡ ἐκλογὴ διευθυντῶν τῶν φυλακῶν, προτιμωμένων τῶν ἐπιστημόνων καὶ τῶν συνταξιούχων στρατιωτικῶν, διδομένης αὐτοῖς πλειότερας ἐλευθερίας ἐνεργείας καὶ μεγαλειτέρας εὐθύνης. Νὰ διορισθῶσι παρ' ἐκάστη φυλακῇ ἐφορευτικαὶ ἐπιτροπαὶ πρὸς ἑλεγχον τῆς διευθύνσεως αὐτῶν, ἐκτὸς δὲ τούτων φιλανθρωπικαὶ ἐταιρίαι διὰ τὸν ἀνωτέρω ἐξηγηθέντα σκοπὸν, ἥτοι τὴν προστασίαν τῶν ἀποφυλακιζομένων καταδίκων, ἐπὶ τέλους δὲ τὸ σπουδαιότερον, νὰ μηδενισθῇ διὰ καταλλήλων ἀποκεντρωτικῶν μέτρων ἢ ἐπὶ τῶν φυλακῶν ἐπίρροια τῆς πολιτικῆς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000000262

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

